

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutus, kirjasto- ja tietopalvelu

2021

Laura Pikkarainen

KATSAUS FENNICAAN

– Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö

Laura Pikkarainen

KATSAUS FENNICAAN

- Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö

Tässä opinnäytteessä kuvataan kirjastosihteerin työtä Turun yliopiston kirjastossa kesällä 2021. Opinnäyte on kirjoitettu päiväkirjamuotoisena. Päiväkirjaraportointi koostuu työpäivien kuvauksista ja jokaviikkosisistä analyyseistä. Päiväkirjaseuranta kestää kymmenen viikkoa. Työhön kuuluu sekä asiakaspalvelua että metatietotyötä, opinnäytetyön pääpaino on metatietotyössä.

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö rakentuu johdannosta, nykytilanteen analyysistä ja päiväkirjaseurannasta. Nykytilanteen kuvauksessa kerrotaan työpaikasta ja kuvataan työtehtäviä. Päiväkirjaseurannassa kuvataan ja analysoidaan päivittäistä työskentelyä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kansalliseen kulttuuriaineistoon eli vapaakappaleisiin tutustuminen. Työssään kirjoittaja ottaa vastaan ja käsittelee vapaakappaleita. Hänen tehtäviinsä kuuluu aineiston purku, lajittelu ja tietokantaan lisääminen. Lisäksi hän käsittelee aineistoa asiakaspalvelun tehtävissä.

Raportointijakson aikana tekijä oppi tuntemaan vapaakappaleita kattavasti. Raportointijakson jälkeen hän tuntee aineiston sisällön, tarkoituksen ja tietää kuinka sitä tulee käsitellä.

ASIASANAT:

kirjastotyö, metadata, tieteelliset kirjastot, vapaakappaleet

BACHELOR'S / MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information Services

2021 | 56 pages

Laura Pikkarainen

OVERVIEWING FENNICA

- Diary thesis

This thesis describes working as a librarian in the Turku University Library in the summer of 2021. The thesis is written in a journal format. The journal reporting is done by describing work assignments and includes weekly analyzes. The journal follow-up takes ten weeks. The work includes both customer service and metadata work. The focus of the thesis is on metadata work.

The journal thesis consists of an introduction, analysis of the current situation and weekly journal. The analysis of the current situation describes the workplace and the work tasks. The weekly journal describes and analyzes daily work.

The purpose of the thesis is to get acquainted with the national cultural material, i.e., legal deposits. At work the author receives and processes legal deposits. The author's responsibilities include sorting the material and adding it to the database. In addition, the author handles legal deposits also at customer service. During the reporting period the author learned about the national cultural material comprehensively. After the reporting period the author knows the content and purpose of the legal deposits and how they should be handled.

KEYWORDS:

legal deposits, library work, metadata, scientific libraries

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	5
1 JOHDANTO	8
2 NYKYTILANTEEN KUVAUS	9
2.1 Oman nykyisen työn analyysi	9
2.2 Sidosryhmät työpaikalla	14
2.3 Vuorovaikutustaidot työpaikalla	14
3 PÄIVÄKIRJARAPORTOINTI	16
3.1 Seurantaviikko 1, vko 22	16
3.2 Seurantaviikko 2, vko 23	21
3.3 Seurantaviikko 3, vko 24	25
3.4 Seurantaviikko 4, vko 25	29
3.5 Seurantaviikko 5, vko 26	33
3.6 Seurantaviikko 3, vko 27	37
3.7 Seurantaviikko 7, vko 28	40
3.8 Seurantaviikko 8, vko 29	43
3.9 Seurantaviikko 9, vko 30	46
3.10 Seurantaviikko 10, vko 31	50
4 LOPUKSI	54
LÄHTEET	55

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Lyhenne	Lyhenteen selitys (Lähdeviite)
Aleph	Melindan kirjastojärjestelmä. Alephin luettelointisovellusta voi käyttää myös aineiston kuvailuun. (Melinda-sanasto 2021.)
Alma	Turun yliopiston ja monen muun kirjaston käyttämä kirjastojärjestelmä.
Arto	Kotimaisten aikakauslehti- ja monografia-artikkelien kokoelma. Nykyisin osa Melindaa. (Melinda-sanasto 2021.)
arvokirja	Ikänsä tai laatunsa vuoksi arvokas aineisto.
bibliografinen tietue	Sisältää teoksen tunnistamiseen tarvittavia tietoja esim. nimestä, tekijästä ja kustantajasta. Bibliografiset tiedot tulee kuvailla siten, että sama dokumentti saa aina samanlaisen kuvauksen riippumatta kuvailijasta. (Melinda-sanasto 2021.)
external-asiakas	Asiakas, jolla on UTU-tunnus. Almassa tämä tarkoittaa asiakasta, jonka tiedot on tuotu järjestelmään sen ulkopuolelta, tässä tapauksessa yliopiston omasta tietokannasta. (Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit. 2021.)
fennica	Suomessa julkaistu tai ulkomailla suomalaisen julkaisemasuomenkielinen tai Suomea koskeva materiaali. (Fennica 2015.)
Fennica	Suomen kansallisbibliografia. (Fennica 2015.)
Genera	Turun yliopiston kirjaston varastokokoelma, joka sisältää ulkomaista kirjallisuutta, erikoiskokoelmia ja filologian kokoelmia.
holdings	Kertoo, mihin kokoelmaan teos kuuluu. Holdings-tietueeseen merkitään niteen kokoelma, sijainti-, varastointi- ja ilmestymistiedot. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)
hyllyvaraus	Asiakkaan sellaiseen aineistoon tekemä varaus, joka ei ole lainassa, vaan löytyy kirjaston hyllystä.
inkunaabeli	Ennen vuotta 1501 painettu kirja, joiden typografian ja kuvituksen esikuvina ovat olleet keskiaikaiset käsikirjoitukset. (Inkunaabeleita ja arvokirjoja 2021.)

internal-asiakas	Almassa tietokantaan lisätty asiakas eli yliopistoyhteisön ulkopuolinen asiakas.
kansallisbibliografia	Luettelo kansalliskirjallisuudessa. Suomessa Fennica, joka koostuu siis fennicasta. (Fennica 2015.)
kausijulkaisu	Eli jatkuva julkaisu. Kausi- tai jatkuva julkaisu tarkoittaa koko julkaisua, lehti sen yksittäistä nidettä.
Melinda	Metatietovarasto ja kuvailuympäristö. Kokoaa yhteiseen avoimeen tietovarantoon Suomen kirjastojen kuvailu- ja metatiedot. Melindaan tallennetaan esim. Fennican tietueet. (Melinda-sanasto 2021.)
metatieto	Eli metadata on tietoa tiedosta. Metatietoa voi liittää mihin hyvänsä tallennettuun tietokokonaisuuteen (Lehtinen ym. 2005, 4.) Esimerkiksi kirjasta bibliografiseen tietueeseen tallennettu metatieto auttaa kirjan hakemista ja hyödyntämistä.
monografia	Yleisesti monografia tarkoittaa tieteellistä julkaisua mutta tässä työssä monografialla tarkoitetaan kaikkea sitä painettua aineistoa, joka ei ole jatkuva julkaisu, säveljulkaisu tai pienpainate.
nidetietue	Sisältää keskeiset tiedot niteestä ja niteen identifioivan viivakoodin.
RDA	Eli Resource Description and Access. Suomessa käytössä oleva kuvailustandardi. RDA-sääntöjä noudattavan kuvailutiedon tavoitteena on kuvailtavan aineiston sisällön esiintäminen teos/ekspressio-tason kautta. (Autio-Tuuli, M. & Seppälä, M-L 2010.) Teos tarkoittaa tekijänsä tai tekijöidensä tuottamaa sisältöä, esimerkiksi tarinaa, ja ekspressio teoksen toteutusta, esimerkiksi tietyn kielistä kirjaa. (Finto 2021.)
RT-tiketöintijärjestelmä	Eli Request Tracker on järjestelmä. Asiakkaiden kirjastolle lähettämät sähköpostit ohjautuvat järjestelmään, jonka kautta niihin vastataan ja jossa niitä voi tarkastella, kommentoida ja siirtää jonkin toisen palvelun tikettijonoon.
RFID	Eli Radio Frequency Identification. RFID-tunnisteeseen voidaan tallentaa tietoa, jota voi lukea RFID-lukijalla langattomasti. (RFID Lab Finland ry 2021.) Kirjastoissa tämä tarkoittaa niteeseen kiinnitettävää RFID-tarraa, johon tallennetaan niteen perustiedot ja ohjelmoidaan hälytintä. Näin niteen voi näppärästi lainata ja palauttaa automaateilla.

signumi	Kirjaston kirjoissa, yleensä selkämyksessä ja takakannessa, oleva merkintä. Se osoittaa kirjan paikan kirjaston kokoelmassa (Kielitoimiston sanakirja 2021).
tiketti	RT-tiketöintijärjestelmään saapuvia viestejä kutsutaan tiketeiksi.
Utu-tunnus	Turun yliopiston käyttäjätunnus, jolla kirjaututaan yliopiston tietojärjestelmiin (Turun yliopiston 2021).
vapaakappale	Suomessa valmistetusta painotuotteesta tai tallenteesta valmistajan luovuttama kappale. Vapaakappaleita säätelee laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä.
vapaakappaleoikeus	Oikeus vapaakappaleeseen. Oikeuden mukana tulee velvollisuus säilyttää.
Volter	Turun yliopiston kirjaston tietokanta

1 JOHDANTO

Tämä on päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö. Se koostuu kymmenen viikon seurantajak-sosta Turun yliopiston kirjastossa ajalla 1.6.2021–6.8.2021. Työpäiviä on viikossa viisi, paitsi ensimmäisellä seurantaviikolla ja juhannusviikolla työpäiviä on neljä. Työaika on liukuva ja pääsääntöisesti työskentelen kello kahdeksan ja neljän välillä. Kesämaan-taisin Feeniks-kirjasto on auki iltakuuteen saakka, joten asiakaspalveluvuoroni sattuesssa maanantain sulkuvuoroon minulla aika ajoin on myös iltavuoroja.

Päiväkirjamuotoisen opinnäytteen keskeinen tarkoitus on työn sisällön dokumentointi ja se sopii käytettäväksi silloin, kun opiskelijan opinnoista ei puutu enää juuri muuta kuin opinnäytetyö ja opiskelija on oman alansa töissä, jolloin hän voi tehdä opinnäytettään työskentelyn ohella. Opinnäytteessään opiskelija osoittaa osaavansa käyttää ja soveltaa opinnoissaan oppimiaan taitoja työtehtävissään. (Lagsted & Kotila 2015, 153–154.) Opinnäytteeni koostuu päiväkirjaosiesta, jossa kuvailen päivittäisiä tehtäviäni ja viikoit-taisesta analyysistä, jossa tarkastelen viikon tapahtumia. Sen rakenne seuraa Lagstedin ja Kotilan (2015, 159–162) asettamia pääpiirteitä.

Olen työskennellyt kirjastoalalla nyt muutaman vuoden ajan. Opinnäytteen teon hetkellä teen sijaisuutta kirjastosihteerinä Turun yliopiston kirjastossa. Sitä ennen olen työsken-nellyt Turun yliopiston kirjastolla sekä kirjastoavustajana että -sihteerinä ja siirryn uuteen, opinnäytteeni aiheena olevaan, työtehtävääni suoraan edellisen kirjastosihteerin pestini päätyttyä 31.5.2021.

Työssä kuuluun kahteen eri tiimiin, asiakaspalvelu- ja metatietotiimiin. Metatietotiimin jäsenenä vastaan niin kutsutun kulttuuriaineiston eli fennican vapaakappaleiden vas-taanottamisesta, lajittelusta ja osin myös niiden tietokantaan siirtämisestä. Opinnäy-tetyöni tavoitteena on tutustua siihen, mitä fennica tarkoittaa kansallisella tasolla, mitä Turun yliopiston kirjaston fennicaan kuuluu, missä ja miten sitä säilötään ja millä periaatteilla sitä lainataan. Myös asiakaspalvelussa olen tekemisissä fennican kanssa, kun noudan ja käsittelen asiakkaiden fennica-aineistoon kohdistamia varauk-sia.

Opinnäytteestäni on hyötyä kaikille kirjastoalasta, kulttuuriaineistosta ja tieteellisessä kirjastossa työskentelystä kiinnostuneille.

2 NYKYTILANTEEN KUVAUS

Tutustuin ensimmäistä kertaa Turun yliopiston kirjastoon työpaikkana tehdessäni sinne tutkintoni ensimmäisen työharjoittelun keväällä 2018. Harjoittelu poiki minulle ilta- ja viikonloppupäivystäjän paikan, jonka aloitin seuraavana syksynä. Loppusyksystä 2019 aloitin määräaikaisena kirjastosihteerinä ja sen jälkeen olen työskennellyt kirjastolle erimittaisissa kirjastosihteerin tai -avustajan työpätkissä tähän opinnäytteeni aiheena olevan sijaisuuden alkuun saakka.

Kirjastoavustajana olen ollut kesätöitteni ajan tehden muun muassa asiakaspalvelua, metatietotiimissä poistoprojekteja ja fennican nidetietueiden lisäämistä tietokantaan. Kirjastosihteerinä olen ollut mukana sekä hankinnan että metatiedon tiimeissä. Hankinnassa olen tehnyt sekä painettujen että elektronisten kirjojen hankintaa elektronisten kirjojen aktivointia ja tilaustietojen päivittämistä kirjaston tietokantaan. Metatietotehtäviin kuuluivat nidetietueiden teko sekä kurssikirjojen luettelointi. Lisäksi olen ollut mukana aineiston siirto- ja poistamisprojekteissa.

2.1 Oman nykyisen työn analyysi

Eri työrupeamissani olen päässyt olemaan mukana sekä ylä- että alakampuksen asiakaspalvelutiimeissä, tällä kertaa kuulun yläkampuksen piiriin, työskentelen välillä myös alakampuksen yksiköistä.

Keskeisiä työtehtäviäni ovat metadatatiimin kirjastosihteerinä fennican vastaanotto, lajittelu ja tietokantaan lisääminen. Teen myös jonkin verran asiakaspalvelua, josta suurin osa on varatun aineiston noutamista joko Feeniksin varastosta tai suljetuista yksiköistä. Kesäkuun ajan yksiköt olivat suljettuina koronan vuoksi ja heinäkuussa ne olivat suljettuina kesäaukioloaikojen vuoksi.

Korona

Turun yliopiston asettamien koronarajoitusten vuoksi kirjastoyksiköt eivät ole olleet auki ja asiakkaat hakevat tarvitsemaansa aineistoa Feeniks-kirjastoon perustetulta noutopisteeltä. Feeniksissä he voivat myös varata ajan tutkiakseen lukusaliainestoa,

lukeakseen rajoitetun näkyvyyden pro graduja tai käyttääkseen kulttuuriaineistojen työasemia. Lukupaikat ja -ajat on järjestetty koronaturvallisesti turvavälit ja tilojen enimmäishenkilömäärät huomioon ottaen. Myöhemmin kesäkuussa koronarajoituksia helpotettiin ja Feeniks avattiin rajoitetulle asiakasmäärälle. Samaan aikaan muut yksiköt olivat vuorotellen auki rajoitetulla asiakasmäärällä ja etukäteisvarauksella yhtenä iltapäivänä viikossa niin, että joka päivä oli auki yksi yksikkö Feeniksin lisäksi. Korona-aikana ei ole viikonloppuaukioloaikoja.

Asiakkaat voivat tehdä varauksia Volterissa ja heidän yksiköistä varaamansa aineisto noudetaan ja pakataan kuljetusta varten arki-aamuisin. Iltapäivällä aineisto kuljetetaan Feeniksiin. Feeniksissä aineisto lainataan valmiiksi asiakkaille ja viedään noutopisteelle odottamaan noutoa. Yksikön noutovuoroon merkitty henkilö siis aamulla noutaa ja pakkaa asiakkaiden varaaman aineiston ja Feeniksin asiakaspalveluvuorolainen lainaa varaukset iltapäivällä asiakkaille valmiiksi. Noutopisteellä toinen asiakaspalvelija luovuttaa lainatun aineiston asiakkaalle henkilötodistusta vastaan. Feeniksin aulaan on tätä tarkoitusta varten tuotu kirjahyllyjä, johon varattu aineisto järjestetään. Noutopisteellä asiointi on järjestetty niin, että asiakas ei pääse tuulikaappia pidemmälle ja aineisto luovutetaan hänelle tuulikaapin oveen tätä tarkoitusta varten asennetun laatikon kautta. Asiakkaalla ja asiakaspalvelijalla on näköyhteys toisiinsa ja he pystyvät keskustelemaan.

Yliopiston koronalinjauksen mukaisesti kaikkien rakennusten ovet on lukittu ja rakennuksiin pääsee sisään yliopiston kulkulätkällä. Saman linjauksen mukaisesti kirjasto palvelee poikkeuksellisesti ainoastaan yliopiston henkilökuntaa ja opiskelijoita. Ulkopuoliset asiakkaat voivat halutessaan pyytää poikkeuslupaa kirjaston aineiston käyttöön, luvan saaminen vaatii perustelut. Fennica-aineistoon pääsee käsiksi ilman eri perusteluja.

Varastot

Feeniksissä on kolme varastona toimivaa kellarikerrosta: V3, V2 ja V1. Viereisessä Natura-rakennuksessa sijaitsee C-varasto, jonne varastoidaan muun muassa lasten kuvakirjoja. Lisäksi on Raision sanomalehti- ja pienpainatevarasto ja Feeniksin rinnalle juuri valmistunut Aurum, jossa on varastotilaa Fennicaa varten ja jonne osa aineistosta siirretään syksyn aikana.

V3 on kellarikerroksista ylin ja nimestään huolimatta osin maan tasalla. Vapaakappalelähetykset tulevat sinne ja siellä ne puretaan ja lajitellaan, siellä on myös työskentelypisteeni. V3:ssa säilytetään muun muassa vanhan luokituksen mukaista yleiskokoelmaa ja ö-luokkaa. V2:ssa on muun muassa vanhan ja uuden luokituksen mukaista kaunokirjallisuutta ja uuden luokituksen mukaista yleiskokoelman kirjallisuutta. Siellä on myös jonkin verran Aurumin muuttova odottavaa materiaalia. V1:ssä ovat muun muassa lehdet ja *Academica*.

Meta

Metatietotiimissä tämänhetkinen tehtäväni on aiemmin mainitsemani fennican eli vapaa-kappaleiden vastaanotto, lajittelu ja tietokantaan lisääminen. Lähetyskierroksia tulee yleensä kolme rullakollista kerrallaan viikon välein. Kesällä heinäkuussa lähetysten välillä on pidempi tauko. Yhdessä rullakossa on tavallisesti neljä pahvilaatikkoa. Toisinaan mukana on myös erikseen pakattuja rullia, joissa on karttoja tai julisteita. Ne lähetetään avaamattomina Raision sanomalehti- ja pienpainateyksikköön.

Purkamisvaiheessa aineisto jaetaan neljään osaan: monografioihin, kausijulkaisuihin, säveljulkaisuihin ja Raisioon lähetettäviin pienpainatteisiin. Kausijulkaisuista otetaan erikseen jo tässä vaiheessa isommat, sanomalehden tyyppiset julkaisut ja vuosikirjat. Jos telealueiden puhelinluetteloita sattuisi tulemaan vastaan, otetaan nekin nyt erilleen. (Turun yliopiston kirjasto 2021. Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit).

Jos on epävarmuutta siitä, kuuluko aineisto pienpainatteisiin, on parempi jättää se Feeniksiin. Jos se osoittautuu pienpainatteeksi, sen voi lähettää myöhemmin ja näin minimoidaan mahdolliset takaisinlähetykset Raisiosta. Tällainen epäselvä aineisto kannattaa ensin sijoittaa monografioihin, sillä niitä käydään läpi tarkimmin. Jos julkaisusta ei sopivassa ajassa ilmesty Fennican monografialuettelointia, siirretään se kausijulkaisuihin tai pienpainatteisiin. Jos se kuitenkin vaikuttaa monografialta, voidaan sille tehdä primääriluettelo itse. Seuraavaksi lajitellaan monografiat aineistotyyppin mukaan. Kausijulkaisut ja väitöskirjat viedään omille paikoilleen odottamaan käsittelyä. (Turun yliopiston kirjasto 2021. Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit).

Monografiat

Aineiston luokittelu kertoo sen sijainnin varastossa. Monografiat jaetaan seuraaviin luokkiin: yleiskokoelma (FF I–IV), kaunokirjallisuus (FF H I–IV), toisen asteen ja peruskoulun oppikirjat (FF OK I–IV), lasten kuvakirjat (FF Xe I–IV), säveljulkaisut (FF Im I–IV) virsikirjat (FF Virsik.), Raamatut (FF Raam.) ja sivumäärältään vähäiset julkaisut (FF ö). Kirjainten perässä olevat roomalaiset numerot merkitsevät kokoluokkaa, joita on yhteensä viisi. Raamattuja, virsikirjoja ja sivumäärältään vähäisten julkaisujen luokkia ei jaotella koon mukaan. (Turun yliopiston kirjasto 2021. Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit.) Koon perusteella jakaminen on relevanttia, sillä tilan maksimoimiseksi Fennican varastojen hyllyt on asetettu viiteen eri korkeuteen niin, että yleisimpiä kokoja on eniten.

Aiemmin monografiat luokiteltiin tarkemmin, mutta vuodesta 2019 lähtien tarkemmasta luokituksesta on lähdetty luopumaan. Esimerkiksi kaunokirjallisuus jaettiin kahteen eri luokkaan, kotimaisen kirjallisuuden osastoon s.H. ja ulkomaisen kirjallisuuden osastoon s.Hce. Tietokirjallisuus, joka nykyään kulkee yleiskokoelman nimellä, luokiteltiin osastoihin s.A.–s.G., s.I.–s.X. ja s.Y. Yliopistojen julkaisut luokiteltiin Academiaan, joita on kaksi erillistä osastoa: s.Diss. (väitöskirjat), ja s.Acad. (muut julkaisut). Osastojen sisällä aineisto jaettiin vielä koon perusteella luokkiin I–IV. Academicassa ei ole käytössä kokoluokkaa I. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Uuteen luokitukseen on siirrytty jo suurimman osan aineistoa kohdalla, mutta jos jollain vanhalla luokalla on vielä varastossa tilaa, tila käytetään loppuun ennen uuteen luokitukseen siirtymistä. Tällaisia luokkia ovat esimerkiksi s.H.I. ja s.Hce.I. Myös väitöskirjat luokitellaan yhä osastoon s.Diss., vaikka Academicasta ollaan muuten luopumassa ja jatkossa yliopistojen julkaisut väitöskirjoja lukuun ottamatta menevät luokkaan FF.

Nidetietueet

Kun fennicaa lisätään tietokantaan, sille tehdään nidetietue. Ensin tarkistetaan, löytyykö käsiteltävänä oleva teos jo Fennicasta hakemalla sitä ISBN-tunnuksen perusteella Alman kohdistamalla haku kaikkeen materiaaliin. Jos ISBN-tunnusta ei ole, haetaan teoksen nimellä. Jos teosta ei löydy kirjaston kokoelmasta ensinkään, tarkistetaan, onko se luetteloitu Melindaan. Tarkistus tehdään Alman metadataeditorin hakutoiminnon

avulla kohdistamalla haku Melindan tietokantaan. Haku tehdään jälleen joko ISBN-tunnuksen tai nimen perusteella. Jos teos löytyy Melindasta, sen voi tuoda Almaan (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Ennen Almaan tuomista on avattava teoksen bibliografinen tietue ja tarkistettava, että kyseessä on tosiaan käsillä olevan teoksen tietue ja se täyttää poimimiskelpoisen tietueen kriteerit. Jos bibliografinen tietue täyttää kriteerit ja vastaa käsillä olevaa teosta, voi sen siirtää ja tallentaa Almaan. Tämän jälkeen teokselle luodaan holdings. Almaan on valmiiksi tallennettu yleisimmin käytössä olevat holdingsit, joista valitaan sopiva ja käytetään sitä uuden holdingsin pohjana. Holdingsin kentän 852 osakenttään h merkitään teoksen paikkaa varastossa osoittava signumi, esimerkiksi FF II 2021 0001, joka merkitään myös teoksen takakannen sisäpuolelle. Kun on valinnut pohjaksi valmiiksi tehdyn holdingsin, ei kokoelmaa osoittavaan osakenttään b tarvitse lisätä kokoelmaa, vaan se on siellä valmiina. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Holdings tallennetaan ja sille luodaan nidetietue, josta tarkistetaan, että holdingsiin on valittu oikea kokoelma, sillä kokoelma määrittää niteen laina-ajan ja -tyypin. Kokoelmaa vastaava laina-aika lisätään vielä siihen nidetietueen kenttään, joka näyttää niteen laina-ajan Almassa. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.) Nyt teos on lisätty tietokantaan eli se löytyy Volterista ja se voidaan viedä varastoon omalle paikalleen.

Jos teosta olisi ollut kirjaston kokoelmissa muttei Fennicassa, olisi avattu Almasta löytyvä bibliografinen tietue ja tehty edellä mainitut toimenpiteet ilman hakua Melindasta. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Kausijulkaisut

Fennican kausijulkaisut eivät saa yksittäisiä nidetietueita, vaan vuosikerran täytyessä tieto merkitään Almassa julkaisun holdingsiin ja täyttynyt vuosikerta viedään V1:een omalle paikalleen. (Turun yliopiston kirjasto 2021. Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit.) Käytännössä kausijulkaisut liikkuvat lajittelun aikana neljä kertaa. Vapaakappalelähetyksen purkamisen yhteydessä kausijulkaisut siirretään kaikki samaan paikkaan odottamaan lajittelua. Lajiteltaessa ne jaotellaan ensin suurpiirteisesti nimen mukaan niin, että samalla kirjaimella alkavat julkaisut ovat yhdessä. Tähän tarkoitukseen varatun hyllyn olen nimennyt aakkoshyllyksi. Tämän jälkeen kausijulkaisut lajitellaan lajitteluhyllyihin

aakkosjärjestykseen nimikkeittäin. Tässä ne ovat niin kauan, kunnes julkaisun viimeisenkin yksittäinen lehti on saapunut ja täyttynyt vuosikerta siirretään varastoitavaksi V1:een.

Kausijulkaisuja on aiemmin luokiteltu osastoittain monografioiden vanhan tavan mukaan. Vuodesta 2003 lähtien varastosijoittelu on ollut aakkosjärjestyksen mukainen. Kauan ilmestyneitä lehtiä löytyy siis kahdesta paikkaa, esimerkiksi Avotakan signumi on s.Q.III.Avo, mutta vuodesta 2003 lähtien lehden vuosikerrat löytyvät paikasta s.aik.Avo. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

2.2 Sidosryhmät työpaikalla

Eri sidosryhmät ovat keskeinen osa Turun yliopiston kirjaston toimintaa. Sidosryhmillä tarkoitetaan niitä tahoja, jotka vaikuttavat organisaation toimintaan ja joiden toimintaan organisaatio vaikuttaa (Flink ym. 2015, 62).

Turun yliopiston yhteisö on kirjastolle olennainen sidosryhmä. Tähän kuuluvat esimerkiksi tiedekunnat, erillislaitokset ja yhteiset palvelut, joiden osa myös kirjasto on.

Asiakkaat ovat sidosryhmistä tärkein ja näkyvin osa. Myös yliopistoyhteisö kuuluu asiakaskäyttöön, siinä missä tiedekunnat tarjoavat opetusta ja tekevät tutkimusta, hankkii kirjasto valikoimiinsa opetuksessa ja tutkimuksessa tarvittavan aineiston.

Muita sidosryhmiä ovat esimerkiksi kirjaston kilpailutetut kotimaiset ja ulkomaiset välittäjät, joiden kautta hankitaan aineistoa ja muut toimijat, jotka välittävät kirjastolle esimerkiksi toimistotarvikkeita.

Kirjasto on vuorovaikutuksessa sekä kotimaisten että ulkomaisten tieteellisten kirjastojen ja yleisten kirjastojen kanssa. Turun yliopiston kirjasto kuuluu Melindan yhteistyöympäristöön ja kirjastolla on oma jäsenensä kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä KU-MEA:ssa.

2.3 Vuorovaikutustaidot työpaikalla

Turun yliopiston kirjastolla on yhdeksän eri yksikköä, joista kuusi sijaitsee Turussa ja kolme muissa kaupungeissa: Porin yliopistokeskuksen kirjasto, opettajankoulutuslaitoksen kirjasto Raumalla ja sanomalehti- ja pienpainatepalvelut Raisiossa. Turussa olevat

kuusi yksikköä ovat pääkirjasto Feeniks, Teutorin kirjasto, Quantumin kirjasto, Calonian kirjasto, Turun kauppakorkeakoulun kirjasto ja Educariumin kirjasto. Kaikissa muissa edellä mainituissa rakennuksissa paitsi Feeniksissä on myös muuta toimintaa, mutta jatkossa, mainitessani rakennuksen nimeltä, tarkoitan nimenomaan siinä sijaitsevaa kirjastoa.

Asiakaspalvelun kannalta Turun yksiköt on jaettu kahtia: sijaintinsa mukaan ylä- ja alakampuksen yksiköihin. Yläkampuksen kirjastoihin kuuluvat Feeniks, Teutori ja Quantum. Alakampukseen kuuluvat Calonia, Educarium ja Kauppakorkeakoulun kirjasto.

Kaikilla yliopiston työntekijöillä on oma työsähköpostinsa. Yliopiston käytössä on RT-järjestelmä, johon myös kirjaston asiakkaiden lähettämät sähköpostit ohjautuvat omaan jonoonsa. Vakituudesta henkilöstöstä kaikilla on omat työpuhelimensa ja osalla määräaikaisista myös. Lisäksi kirjaston asiakaspalvelupisteillä on puhelimet. Lisäksi yliopistolla on käytössään Skype for Business, johon on perustettu chattihuoneita kirjaston eri tiimille. Kaikkiin kirjaston työntekijöihin voi siis ottaa yhteyttä sähköpostitse, suureen osaan myös puhelimitse. Chatissa voi keskustella joko yksittäisten henkilöiden kanssa tai tarpeen vaatiessa ottaa yhteyttä koko tiimiin.

Koronaviruspandemian vuoksi kaikki kokoukset järjestetään etäkokouksina. Kokouspöytäkirjat tallennetaan kirjaston intranettiin asianmukaisille paikoilleen myöhemmin tarkasteltaviksi. Yliopiston intranetistä löytyvät kaikki yliopistossa toimivat tahot ja sen etusivulta löytyvät koko yliopistoa koskevat uutiset. Lisäksi kirjastolla on oma intransa, jossa viestitään kirjaston sisäisistä asioista. Lisäksi käytössä ovat kirjaston sisäiset oppaat ja Teams.

Asiakkaiden kanssa vuorovaikutustilanteita on päivittäin. Ennen koronapandemiaa tein lainausta, neuvontaa, tiedonhakua ja muita kirjaston asiakaspalveluun liittyviä töitä asiakaspalvelupisteissä kirjaston eri yksiköissä, puhelimitse ja sähköpostitse. Chattikysymyksiin vastaamista sain kokeilla yhden syksyn ajan ja pidin kokemusta mieluisana, vaikka saapuva kysymys yleensä katkaisi meneillään olevan työskentelyn. Näihin kysymyksiin ei vastata asiakaspalveluvuoron aikana ja ne ohjautuvat seuraavalle chattipäivystäjälle. Koronapandemia on muuttanut asiakaspalvelun tapoja ja välitöntä asiakaspalvelua tehdään entistä enemmän sähköpostitse ja puhelimitse, mutta työn sisältö on pysynyt samana. Asiakaspalvelutilanteet sujuvat yleensä hyvin ja palvelen asiakkaita sekä suomeksi että englanniksi.

3 PÄIVÄKIRJARAPORTOINTI

Kirjaan päiväkirjamerkinnot jokaisen päivän päätteeksi. Ennen työpäivää olen asettanut itselleni päiväkohtaisen tavoitteen, jonka saavuttamiseen pyrin. Aivan jokaisella päivällä ei ole omaa tavoitettansa ja välillä olen asettanut viikkotavoitteen tai edellispäivän tavoite jatkuu seuraavalle. Työpäiviä on viikossa viisi, juhannusviikkoa lukuun ottamatta, jolloin työpäiviä on neljä. Jokaisen viikon jälkeen olen kirjoittanut viikkoanalyysin, jossa analysoin mennyttä viikkoa.

3.1 Seurantaviikko 1, vko 22

Tiistai 1.6.2021

Palasin töihin lomalta, tänään alkavat uudet tehtävät. Aiemmin tänä vuonna olen ollut asiakaspalvelun ulkopuolisen työajan etätöissä, mutta nyt tulin kampukselle, sillä työni on sellaista, ettei sitä voi tehdä etänä. Tämänpäiväiseksi tavoitteekseni olen asettanut töihin palaamiseen ja uuteen tehtävään orientoitumisen. Tiedän, että poissa ollessani on pidetty yksi asiakaspalvelutiimien yhteinen pikapalaveri, joten aion tutustua sen sisältöön. Lisäksi Alman metadataeditori on uudistunut kevään aikana. Hankinnan tehtävissä metadataeditorin käyttö onnistui vanhojen tietojeni pohjalta. Nyt minun on tutustuttava sen käyttöön tarkemmin.

Alkuun katsoin asiakaspalvelutiimien pikapalaverin tallenteen. Kaukopalvelu aloittaa taas koronatauon jälkeen toimintansa ja kaukopalvelumaksujen vuoksi Feeniksin kassa otetaan taas käyttöön. Koronan vuoksi lainoilla on ollut ikuinen uusiutumisaika, joten maksuja ei ole tarvinnut hetkeen vastaanottaa, kun niitä on kertynyt vain varattujen lainojen myöhästymisistä ja tilanteissa, joissa asiakkaalla on ollut lainakiellon ylittävän määrän maksuja, eikä lainojen automaattinen uusiutuminen ole siksi onnistunut. Lisäksi asiakkaat ovat voineet maksaa myöhästymismaksunsa Volterin kautta verkossa.

Metatiimissä oleminen on osin jo tuttua minulle ja tulen tekemään tehtäviä, joista osaa, kuten nidetietueiden luomista olen tehnyt aiemminkin. Esimerkiksi Fennican lehdet ja niiden parissa toimiminen on kuitenkin minulle aivan uutta. Yksi vapaakappalelähetys olisi jo odottamassa, mutta minua perehdyttävä henkilö on lomalla ja palaa 3.6. Viestitelin asiasta metatietotiimin vetäjän kanssa ja sovimme, että ennen tätä perehdytystä

tekisin Fennican nidetietueita ja kävisin omatoimisesti varastossa katselemassa, kuinka sinne on asiat järjestetty.

Lisäsin lasten kuvakirjojen nidetietueita Fennicaan. Ennen tätä katsoin uudesta metadataeditorista tehdyn opetusvideon ja tein itselleni vielä pienet muistiinpanot uusista toiminnoista ja mikä toiminto nyt löytyy mistäkin. Iltapäivällä minulla oli kahden tunnin noustopistevuoro, jossa ei tapahtunut mitään erikoista. Päivälle asettamani tavoitteet toteutuivat ja opin käyttämään uutta metadataeditoria.

Keskiviikko 2.6.2021

Keskiviikko sujui pitkälti samaan tapaan kuin tiistai. Tein lasten kuvakirjojen nidetietueita ja vietin jonkin aikaa varastossa V1:een tutustumassa. Aiemmin olen käynyt hakemassa sieltä varastonoutojen yhteydessä Academicaa. Suurimman osan V1:stä vievät kuitenkin lehdet ja nyt tutustuin tarkemmin siihen, kuinka ne on sinne järjestetty. Vuodesta 2003 alkaen käytetty aakkosjärjestys on hyvin selväpiirteistä seurata, mutta sitä aiemmin käytössä ollut varastosijoittelu tuotti hieman päänvaivaa.

Työpäivän päätteeksi minulla oli Feeniksin päivän viimeinen lainaus- ja vierailuvuoro eli niin kutsuttu sulkuvuoro. Samassa vuorossa kassani oli uusi kesätyöntekijä ja tiiminvetäjäni pyysi, että perehdyttäisin hänet sulkuvuoron käytänteisiin. Samalla opastin häntä myös muissa vuoron aikana esille nousseissa kysymyksissä. Tälle päivälle oli hankala keksiä tavoitetta, mutta onneksi tämä perehdytys tarjosi oivan tavoitteenasettamismahdollisuuden. Asetin tavoitteekseni onnistuneen perehdyttämisen. Perehdyttäminen onnistui tavoitteen mukaisesti ja sekä minä että perehdytettävä tunsimme, että hän voi luotavaisin mielin sulkea kirjaston seuraavalla omalla sulkuvuorollaan.

Torstai 3.6.2021

Aamupäivällä minua perehdytettiin vapaakappalelähetyksen purkuun. Asetinkin tämpäpäiväiseksi tavoitteekseni jälleen onnistuneen perehdytyksen, tällä kertaa perehdytettävän näkökulmasta.

Itse rullakot ovat heti V3:n sisäänkäynnin luona ja purkupiste on hieman kauempana, hyllyjen takana. Vapaakappaleita kuljetetaan pisteelle laatikko kerrallaan ja laatikot ovat

hyvin painavia, varsinkin jos niissä on paljon lehtiä, väitöskirjoja tai pienpainatteita. Laatikoiden kuljettamista varten oma kärrynsä, mutta laatikoiden siirtäminen rullakoista kärryyn osoittautui hankalaksi. Päädyimme purkamaan painavimmat laatikot rullakossa ja kuljettamaan aineiston purkupisteelle kärryillä.

Purun jälkeen lajittelimme aineiston. Vaikka lajittelu vaikuttaa teoriassa varsin selväpiirteiseltä, on se käytännössä monimutkaisempaa. Minulla oli usein hankaluuksia päättää, kuuluuko aineisto pienpainatteisiin vai kausijulkaisuihin tai ö-luokkaan, ja jouduin kysymään neuvoa useasti. Samoin kausijulkaisujen ja monografioiden välillä oli epäselvyyksiä. Esimerkiksi osa mangoista kuuluu kausijulkaisuihin ja osa monografioihin (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021). Näiden kohdalla eron näkee vain katsomalla Almasta, kumpaan luokkaan käsillä oleva mangasarja on aiemmin luokiteltu.

Myös Tex Willereistä osa on kausijulkaisuissa ja osa monografioissa. Tässä luokittelu on suoraviivaisempaa: jos julkaisulla on juokseva numerointi, on kausijulkaisu. Jos numerointia ei ole, sen on monografia. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Perehdytyksen jälkeen päätin heti keskittyä kausijulkaisujen lajitteluun, sillä seuraavan lähetyksen lehdet eivät kaikki välttämättä mahtuisi lajitteluhyllyyn. Päivälle asettamani tavoite täyttyi.

Tänään minulla ei ollut asiakaspalveluvuoroa, mutta minulla oli tunnin mittainen tiketti-vuoro. Vastaamattomia tikettejä oli vähän. Vastasin yhteensä kolmeen tikettiin, joista kahdessa asiakkaat ihmettelivät, miksi heidän lainoissaan näkyy Volterissa kirjoja, joita he eivät ole käyneet noutopisteeltä noutamassa. Tällaiset kysymykset ovat melko yleisiä huolimatta siitä, että noutopistekäytänteet ja valmiiksi lainaus on selitetty sekä kirjaston verkkosivuilla että viestissä, jonka asiakas saa varauksensa aktivoituessa. Selitin asiakkaille tilanteen ja kysyin, ovatko he oikeissa noutaa kyseiset kirjat, vai voiko ne palauttaa. Kolmannessa tiketissä asiakkaalla oli haussa eräs komiteamietintö. Etsin kyseisen mietinnön tietokannasta ja varasin sen asiakkaalle.

Perjantai 4.6.2021

Päiväni alkoi yhdeksältä noutopistevuorolla. Aamuisin asiakkaita käy yleensä harvakseltaan ja ehdin hoitaa myös muita asioita samalla. Eilisen tiketti-asiakkaat olivat nimittäin vastanneet, että heille valmiiksi lainatut kirjat voidaan palauttaa.

Joskus asiakkaat saattavat myös tulla noutopisteelle hoitamaan jotakin muuta asiaa kuin aineiston hakua, ja tänäänkin eräs asiakas tuli juttelemaan kirjasta, jonka on kadottanut. Hän oli samaa teosta omakin kappale, jonka hän oli valmis antamaan kirjastolle korvauksiksi kappaleeksi. Jos asiakas tulee noutopisteelle muissa kuin noutoasioissa, joutuu yleensä kehottamaan asiakasta lähettämään sähköpostia kirjastolle, sillä noutopisteeltä käsin on hyvin hankala selvittää ylimääräisiä asioita. Koska jonoa ei ollut, katsoin asiakkaan tiedoista minkä yksikön kirja on kyseessä. Kirja sattui olemaan Fennicaa, joten päätin ottaa asian hoitooni. Ohjeistin asiakasta etsimään kirjaa vielä kotoaan ja minä tarkastaisin kirjaston tiloista, löytyisikö kirja.

Lähdin vuoroni päätteeksi suoraan katsomaan, olisiko kirja eksynyt palauttamatta varaston hyllyyn. Sitä ei näkynyt, joten lähetin asiakkaalle sähköpostia, jossa kerroin, ettei kirjaa löytynyt kirjaston tiloista ja millä ehdoin hänen tarjoamansa kirja kävisi korvauskappaleeksi, jos kotietsinnätkään eivät tuota tulosta. Tähän kirjaan on varaus, joten asiakkaalle kertyy kaiken aikaa sakkoa 30 senttiä myöhässä olevalta arkipäivältä. Katsoin, olisiko meillä samaa teosta muualla kuin Fennicassa, että olisin voinut siirtää varauksen siihen. Valitettavasti tämä oli ainoa kappaleemme.

Loppupäivä kului eilen puretun fennican käsittelyssä. Olin saanut eilen lajiteltua kaikki monografiat ja kausijulkaisutkin olivat siinä mallissa, että olin saanut lajiteltua niin sanottuun aakkoslaajitteluhyllyyn kaiken muun paitsi ristikot. Tämänpäiväisenä tavoitteenani oli selvittää, mitä sidottaville lehdille tehdään vuosikerran täytyttyä ja kuinka ristikot lajitellaan.

Selvitin, että sidottavia vuosikertoja lähetetään sidottavaksi useita kerrallaan muutamia kertoja vuodessa ja sitomista odottavia vuosikertoja säilytetään V3:ssa sitä tarkoitusta varten varatussa hyllyssä. Pidin todennäköisenä, ettei kesällä kannattaisi lähteä lähettämään materiaalia sidottavaksi mutta päätin kuitenkin kysyä asiaa sijaistettavaltani. Hän kun oli aiemmin lähettänyt minulle sähköpostia ja kehottanut ottamaan yhteyttä, jos olisi kysyttävää.

Jouduin kysymään häneltä myös ristikoiden lajittelusta. Lajitteluhyllyn viereisellä hyllyllä nimittäin on ristikoita pahvikoteloissa vuosittain lajiteltuna vuodesta 2015 eteenpäin, mutta muuta järjestystä niillä ei tuntunut olevan. Tarkistin joitain sattumanvaraisia ristikoita tietokannasta, eikä suurinta osaa löytynyt. Kävin tarkistamassa myös V1:stä, löy-

tyisikö sieltä lajiteltuja ristikoita, mutten löytänyt mitään. Kysyin asiasta myös vapaakappaleiden tietoasiantuntijalta, mutta hän sanoi, että paras tieto tästä asiasta olisi sijaistettavallani.

Päivän päätteeksi tein tunnin mittaisen tikettivuoron. Tikettijonoon tulleet kysymykset koskivat lähinnä noutopistettä ja lainojen palauttamista. Asettamani ristikoita ja sidottavia vuosikertoja koskevat tavoitteet täyttyivät osin, mutta lopullista tietoa joudun odottelemaan siihen saakka, kun sähköpostiini vastataan.

Viikkoanalyysi

Tämä viikko meni vielä uusiin töihin orientoituessa. Asiantuntevan perehdyttäjän kanssa vapaakappalelähetysten purku sujui vikkellästi, mutta oletan, että kun puran seuraavaa lähetystä omin nokkini, se sujuu huomattavasti hitaammin. Viikon opettavaisin tapaus oli kadonneesta kirjasta ilmoittamaan tullut asiakas. Viikolle asettamani tavoitteet täyttyivät lukuun ottamatta perjantain tavoitteita. Nekin täyttyivät, kunhan saan vastauksen sähköpostiini.

Kun asiakas ilmoittaa kadonneesta kirjasta, aina ensimmäiseksi tarkistetaan, ettei se ole eksynyt palauttamatta kirjaston hyllyyn. Jos sitä ei löydy, asiakkaalle kerrotaan korvausvaihtoehdot, jotka ovat joko palveluhinnaston mukainen vähintään sadan euron arvoinen korvausmaksu tai korvaavan kappaleen hankkiminen kirjaston kokoelmaan. Asiakkaan tietoihin lisätään ilmoitus, johon merkitään minkä niteen hän on kadottanut ja että korvausvaihtoehdot on kerrottu. (Asiakaspalvelun ohjeet ja materiaalit 2021.)

Korvaavan kappaleen hankinta tulee usein halvemmaksi kuin korvausmaksu ja luulen asiakkaan valitsevan tämän vaihtoehdon, mainitsihan hän olevansa valmis luovuttamaan oman kirjansa korvauskappaleeksi.

Yleensä korvaavan kappaleen ei tarvitse olla sama painos kuin kadonneen kirjan, mutta fennica-aineiston korvaamisen säännöt ovat tiukemmat ja tässä tapauksessa korvauskirjan täytyy olla samaa painosta kuin kadonneen (Asiakaspalvelun ohjeet ja materiaalit 2021). Toivoa sopii, että kadonnut kirja tai korvaava kappale löytyy, sillä Fennican soisi pysyvän mahdollisimman täydellisenä.

3.2 Seurantaviikko 2, vko 23

Maanantai 7.6.2021

Työpäiväni alkoi yhdeksältä noutopistevuorolla. Ennen sitä vietin hetken varastossa, sillä tyhjensin V3:n työpistettäni ja lajittelupöytiä ikkunanpesijöitä varten. Noutopistevuoro sujui melko tavanomaisesti, mutta yksi asiakas yritti tulla sisään lainaamaan materiaalia. Hän ei ollut tietoinen rajoitetuista palveluistamme ja häntä ymmärrettävästi harmitti, kun ei päässyt sisään. Vierailuajat olivat jo tässä vaiheessa päivää täynnä, joten en niidenkään puitteissa voinut päästää häntä sisään. Kerroin hänelle noutopisteen ja vierailuajojen käytännöistä ja kehotin lähettämään sähköpostia, jos hänellä on lisäkysymyksiä. Myöhemmin tikettivuorossa huomasin kyseisen asiakkaan viestin ja samalla kävi ilmi, ettei hän olekaan yliopistoyhteisön jäsen. Olin harmissani, kun en ollut muistanut kysyä asiaa ovella. Siirsin tiketin asiakaspalvelutiimin vetäjälle.

Noutopistevuoron jälkeen työskentelin varastossa. Keskityin tyhjentämään aakkoshyllyä niiltä osin, mistä se oli täytynyt eniten. Otin ensimmäisenä käsittelyyn k:lla alkavat lehdet. Alku tuntui yllättävän hankalalta verrattuna siihen, kuinka helpolta työ teoriassa vaikuttaa.

Tällä viikolla en aseta päiväkohtaisia tavoitteita, vaan koko viikon tavoitteeni on opetella kausijulkaisujen kanssa työskentelyä. Sain vastauksen ristikoita ja sidottavia lehtiä koskevaan kysymykseeni. Sitomoon ei lähetetä kesän aikana materiaalia, vaan voisin järjestää täyttyneet vuosikerrat sidottavia lehtiä varten varattuun hyllyyn. Ristikoita ei lisätä tietokantaan ja ne ovat tällä hetkellä väliaikaisessa säilössä V3:ssa. Syksyllä ne siirretään Aurumin varastoon.

Tiistai 8.6.2021

Työt alkoivat Educariumin noutovuorolla. Noutovuoroon kuuluu kirjaston palautuslaatikojen tyhjennys, niissä olleiden ja kirjastokuljetuksen mukana tulleiden kirjojen palautus ja hyllytys sekä nimensä mukaisesti varatun aineiston noutaminen hyllystä ja sen pakkaaminen kirjastokuljetusta varten. Hyllystä noudettu aineisto palautetaan Almassa ja siten saadaan varaus tarttumaan kyseiseen niteeseen ja varauskuitti tulostuu. Kuitti pannaan kirjan väliin ja Feeniksissä asiakaspalvelija osaa kuitenkin perusteella lainata kirjan

oikealle asiakkaalle. Normaalisti kuitissa ei ole muuta tietoa asiakkaasta kuin hänen varaustunnuksensa, jonka perusteella asiakas noutaa varauksensa itse varaushyllystä. Nyt kuittia on kuitenkin muokattu niin, että siinä näkyy asiakkaan nimi ja UTU-tunnus. Näin kirja lainautuu varmasti oikealle asiakkaalle, sillä UTU-tunnus on uniikki. Vaikka tulin paikalle jo hyvissä ajoin ennen kahdeksaa, oli työparini ehtinyt jo tyhjentää palautuslaatikot ja hyllyttää palautetut kirjat. Noudettavia kirjojakin oli vain parisen kymmentä, eikä niiden noutoon, palautukseen ja pakkaukseen mennyt kauaa aikaa. Kun noudot ja palautukset on tehty, saa siirtyä muihin tehtäviin. Jäin kuitenkin hetkeksi vielä Educariumille. Tarkistin saapuneen postin hyllyn ja saapumisvalvoin sinne tulleet lehdet. Saapumisvalvonnalla tarkoitetaan saapuneen lehden lisäämistä tietokantaan. Lisäksi yksi asiakas oli lähettänyt palautuksen suoraan Educariumille. Avasin paketin ja palautin lainan.

Feeniksissä jatkoin aakkoshyllyn kausijulkaisujen lajittelua, edelleen kohtaa k. Nyt olo tuntui eilistä huomattavasti varmemmalta, otin käsittelyyn pienen pinon lehtiä kerrallaan, lajittelin ne aakkosjärjestykseen ja siirsin hyllyyn. Jos hyllyssä oleva vuosikerta oli vuotta 2020 ja minulla kädessä oleva 2021, kävin tarkistamassa koneelta, kuinka monta kertaa vuodessa kyseinen lehti ilmestyy ja laskin hyllyn lehdet nähdäkseni, ovatko kaikki tulleet. Joissain lehdissä myös lukee, kuinka monta kertaa vuodessa lehti ilmestyy, tai niihin on kirjattu lehden ilmestymisaikataulu.

Eiliseksi suunniteltua ikkunanpesua ei ehditty silloin tehdä, joten pesijät tulivat tänään. Ajoitin lounaani pesun kohdalle, niin sekä minä että pesijät saimme työrauhan.

Keskiviikko 9.6.2021

Työt alkoivat Quantumin noutovuorolla. Feeniks ja Quantum ovat lähellä toisiaan ja Quantumin varaus- ja palautusmäärät ovat yleensä melko vähäisiä, joten Quatumin nouto- ja Feeniksin lainausvuoro ovat usein yhdistettyjä vuoroja. Nämä vuorot ovat osin päällekkäiset, Quantumin noutovuoro on ajalla 8–12 ja Feeniksin lainausvuoro 9–11. Olen ratkaissut asian niin, että menen aamulla Quantumiin noutamaan varaukset ja hyllyttämään palautukset ja yhdeksäksi siirryn Feeniksiin. Yleensä Quantumin työt ehtii hoitaa yhdeksään mennessä, mutta sinne voi palata vielä yhdentoista jälkeen hoitamaan kesken jääneet työt. Tänään noudettavia varauksia ja hyllytettäviä palautuksia oli vähän, joten ehdin hoitaa kaikki tehtäväni ennen yhdeksää.

Lainausvuoron päätyttyä siirryin V3:een. Pöydälleni oli jätetty lehti ja sen välissä olleen lehteä julkaisevan järjestön sivun mittaisen raportin katsottavaksi, puuttuvatko ne Fennica. Julkaisun holdingsiin ei ole merkitty puuttuvia lehtiä. Kävin kuitenkin V1:ssä varmistamassa asian, sillä holdingsissa ei ollut tietoa mahdollisista liitteistäkään ja halusin tarkistaa, oliko lehtien mukana vastaavanlaisia raportteja, vai pitäisikö minun ottaa raportti erilleen. Kyseinen lehti raporteineen löytyi V1:stä ja nämä pöydälleni jätetyt päätyivät paperinkeräykseen.

Iltapäivällä jatkoin lehtien lajittelua. Halusin tasata aakkoshyllyä mahdollisimman paljon, sillä tänään saapui kolme rullakkoa vapaakappalelähetyksiä. Sain opastusta rullakoiden vastaanottamiseen ja vaikka varastokerrokset ovatkin minulle melko tuttuja, kiersimme ne suunnitteluassistentin kanssa ja kävimme läpi ensiapupisteet ja hätäpoistumistiet.

Torstai 10.6.2021

Tänään minulla ei ollut ensinkään asiakaspalvelua, mutta osallistuin aamulla asiakaspalvelutiimien yhteiseen pikapalaveriin. Siinä käsiteltiin muun muassa kirjaston saamaa asiakaspalautetta ja kesän aukioloaikoja.

Pyysin eilen erään työtoverin täksi päiväksi avuksi vapaakappalelähetyksen purkuun ja saimme purettua kolmesta rullakosta puolitoista. Lajittelupöydät täyttyivät näistä puolestatoista rullakosta niin paljon, että päätin jatkaa purkua vasta sitten, kun olen lajitellut nämä aineistot pois alta. Purku meni nyt edellistä kertaa hitaammin, sillä olin itse päävastuussa siitä, että lajittelu menee oikein.

Iltapäivällä saimme tiedon, että yliopiston koronarajoituksia kevennetään ja sillä on toki vaikutusta myös kirjaston toimintaan. Tästä kerrottaisiin enemmän huomissa asiakaspalvelutiimien pikapalaverissa.

Perjantai 11.6.2021

Tänään saimme kuulla Feeniks-kirjaston avaamisesta asiakaspalvelutiimin yhteisessä palaverissa. Feeniks avautuu rajoitetulla asiakasmäärällä yliopistoyhteisön jäsenille ensi maanantaista 14.6. lähtien. Samalla avataan myös muita yksiköitä. Ne ovat auki rajoitetulla asiakasmäärällä vuoropäivin kahdestatoista neljään. Varaukset toimitetaan yhä kai-

kista yksiköistä Feeniksiin, mutta maanantaista eteenpäin niitä ei lainata asiakkaille valmiiksi, vaan he voivat hakea varauksensa tavalliseen tapaan varaushyllystä. Vaikka Feeniksin lisäksi on aina iltapäivisin auki myös yksi muu kirjasto, on muihin yksiköihin vierailulle tulevan asiakkaan ilmoittauduttava vierailulle etukäteen sähköpostitse. Asiakastiedotus aloitetaan välittömästi.

Lajittelin eilen puretut vapaakappaleet. Metatiimissä on otettu käyttöön uusi säännöllisesti kokoontuva etätapaaminen aiheella ”kuvailukeskusteluja”. Niihin voi vapaasti osallistua oman aikataulunsa puitteissa ja tänään oli ensimmäinen tapaamiskerta. Käsiteltävää aihetta saa ehdottaa kuka tahansa tiimiläinen. Tämänpäiväinen tikettivuoroni oli osin päällekkäin kuvailukeskustelujen kanssa, joten en ehtinyt osallistua tapaamiseen.

Työpäiväni päättyi noutopistevuoroon. Sitä purettiin samaan aikaan ja valmiiksi lainattuja kirjoja kuljetettiin toisen kerroksen asiakaspalvelupisteelle, josta asiakkaat voisivat hakea noutamattomat lainansa. Jouduin siis välillä kipaisemaan toiseen kerrokseen noutamaan asiakkaiden lainoja.

Viime perjantainen lainansa kadottanut asiakas ei ole vastannut lähettämäni sähköpostiin, joten kysyin asiakaspalvelutiimin vetäjältä toimintaohjeita. Hän käski odottaa rauhassa ja uusista mahdollisista lainoista kesätauon yli, että mahdollinen lainakielto ei tuo suurta sakkopaukkua, kun lainassa olevaa aineistoa ei voikaan uusista enää.

Viikkoanalyysi

Lehtien lajittelu ja täytyneiden vuosikertojen tietokantaan lisääminen vei paljon aikaa. Asettamani kausijulkaisutyöskentelyn tavoitteen tärkein oppi on tämä: Vuosikertoja lisätessä tietokantaan on hyvä käydä tarkistamassa mitä bibliografisen tietueen kentässä 310 – nykyinen ilmestymistiheys sanotaan. Tällöin ei tarvitse käydä erikseen katso-massa, kuinka monta lehteä edellisvuonna on tullut ja verrata siihen.

Koronarajoitukset ovat aiheuttaneet joillekin asiakkaille, kuten tämän viikon maanantaina noutopisteellä käyneelle. Yliopistoyhteisön ulkopuolinen asiakas voi saada erikoisluvan aineiston lainaamiseen, mutta siihen tarvitaan perustelut. Jos tällainen asiakas haluaa lainata Fennicaa, siihen saa luvan ilman perusteluja. Kaikki lupakyselyt ohjataan tiiminvetäjille ja lupien myöntämisestä vastaa palvelupäällikkö. (Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit 2021).

3.3 Seurantaviikko 3, vko 24

Maanantai 14.6.

Tänään on Feeniksin sulkuvuoro, joten tulin töihin vasta kymmeneksi. Jatkoin vapaakappalelähetyksen purkua itsekseni. Totesin, että yksin toimiessa on näppärämpää avata laatikot suoraan rullakoissa ja viedä aineisto kärryllä lajittelupaikalle

Tälläkin viikolla tavoitteeni on päiväkohtaisen sijaan viikkokohtainen. Tavoitteenani on purkaa loput vapaakappalerullakot alkuviikosta ja opetella fennican lajittelua.

Lajittelu aiheuttikin ainakin alkuun epävarmuutta. Useaan otteeseen sain pohdiskella, onko käsillä oleva materiaali monografioiden ö-luokkaa vai pienpainate. Pyrin olemaan näiden kanssa järjestelmällinen ja lajittelemaan samankaltaiset aineistot aina samaan paikkaan. Esimerkiksi kun olin kerran mennyt päättämään Marttojen siivousohjuehvikosen olevan ö-luokkaa, lajittelin kaikki vastaantulevat samantyyppiset ohjuehvikokset myös ö-luokkaan.

Asiakaspalvelussa oli jännittävää, kun asiakkaat saivat pitkästä aikaa tulla Feeniksiin aikaa varaamatta sisälle saakka. Vaikka yliopiston kovia koronarajoituksia on arvostettu, ovat ne saaneet myös kritiikkiä ja monet tiskillä asioivat asiakkaat kertoivat olevansa tyytyväisiä, että rajoituksia on nyt lähdetty keventämään. Olen itsekin kaivannut niin kutsuttua normaalia asiakaspalvelua. Tiskillä ei ehtinyt tylsistymään, kun monella asiakkaalla oli kysyttävää kirjaston uusista käytänteistä, tai kirjastokortin PIN-koodi tai varaus-hyllyn käyttäminen oli koronan aikana päässyt unohtumaan.

Tiistai 15.6.2021

Päivä alkoi Feeniksin asiakaspalveluvuorolla. Pitkästä aikaa pääsin tekemään kirjastokortin ihan paikan päällä olevalle asiakkaalle. Asiakkaat ovat pystyneet tekemään varauksia Volterissa UTU-tunnuksella ilman korttia, joten korona-aikana asiakkaaksi tulleilla ei välttämättä ole korttia. Kirjastokorttihakemuksia on toki voinut tehdä myös tiukempien rajoitusten aikana ja niitä on voinut hakea noutopisteeltä, mutta ainakin tältä asiakkaalta se oli jäänyt tekemättä.

Asiakaspalveluvuoron jälkeen menin V3:een. Paikalleni oli tullut sisäisessä postissa Kauppakorkeakoulun kirjastosta poistetun lehden *Kehittyvä kauppa* numeroita, jotka puuttuvat Fennicasta. Jätin ne odottamaan Fennicaan lisäystä, sillä vapaakappalelehetyksen purkamisella on hieman kiire, jos tällä viikolla tulee taas uusi lähetys. Sain purettua viimeiset laatikot iltapäivän aikana itsekseni. Jätin monografiat vielä lajittelupöydälle ja siirryin suoraan lehtien kimppuun, sillä niitä tuli tässä lähetyksessä valtavasti.

Keskiviikko 16.6.

Tämän päivän ihmettelynaiheenani oli monografioiden lajittelu. Kaunokirjallisuutta lajitellessa esille nousi seuraava kysymys: Jos kirjailija on syntynyt ulkomailla mutta asuu Suomessa, lajitellaanko hänen teoksensa kotimaiseen vai ulkomaiseen kirjallisuuteen? Itse laittaisin kotimaiseen, mutta päätin tarkistaa tietokannasta, miten aiemmin on toimittu. Muistelin, että saksalais-suomalaisella Roman Schatzilla on myös kaunokirjallisia teoksia ja katsoin, kumpaan luokkaan ne on luokiteltu. Ne olivat kotimaisen kaunokirjallisuuden luokassa H., joten jatkoin samalla linjalla käsillä olevan teoksen kanssa.

Myös lasten tietokirjat aiheuttivat päänvaivaa ja jouduin miettimään, missä menee lasten kuvakirjan ja yleiskokoelmaan laitettavan lasten tietokirjan välinen raja? Kävin katso-massa lajitteluhyllystä ja etsiskelin tietokannasta lasten tietokirjoja. Huomasin rajan olevan melko häilyvä. Nämä kyseiset kirjat päätin laittaa lasten kuvakirjoihin, sillä niissä oli enemmän kuvaa kuin tekstiä.

Jouduin tarkistamaan tietokannasta myös lapsille suunnatun kirjan *Kodin kuvaraamattu: Raamatun kertomuksia*. Raamattujen omaan luokkaan FF Raam. kirja ei mielestäni kuulu, mutta onko se lasten kuvakirja vai uskonnollista kirjallisuutta? Alman mukaan tätä samaa kirjaa on otettu vanhan luokituksen mukaiseen luokkaan uskonnon ja yleisen uskontotieteen käsittävään luokkaan C. (Luokitusjärjestelmä 2015). Saman teoksen kaksoiskappaleita ei enää oteta Fennicaan, mutta tällä oli uusi ISBN ja siirsin sen odottamaan käsittelyä yleisteosten luokkaan FF II.

Lisäsin *Kehittyvän kaupan* puuttuvat numerot Fennicaan eli poistin Almassa puuttumistiedot julkaisun holdingsista ja kävin viemässä lehdet omalle paikalleen V1:een. Tieto puuttuvista lehdistä merkitään kentän 866 – jatkuvan julkaisun varastotiedot moniosais-ten teosten osat osakenttään z. Osakenttään z merkityt tiedot näkyvät Volterissa asiak-kailla. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Kirjaston työpisteillä käytettävissä olevat tietokoneet ovat asiakaspalvelupisteiden koneita lukuun ottamatta virtuaalikoneita, eli käyttäjä pääsee omalle työpöydälleen riippumatta siitä, mitä konetta hän käyttää. Näin myös etätyöskentely on helppoa, kun omaan virtuaalikoneeseen voi ottaa yhteyden vaivattomasti myös omalta tietokoneeltaan. Aloitan pian Feeniksin varastohakujen teon, ja virtuaalini tarvitsee kirjojen käsittelyä varten toimivat RFID-ohjelmat. IT-palvelut asensivat tarvittavat ohjelmat minulle etänä, mutta se vei paljon aikaa ja ohjelmien asetusten kuntoon laittaminen jäi huomiselle.

Torstai 17.6.2021

Tänään oli metatietotiimin kuukausittaisen kokouksen aika. Kokouksessa käsiteltiin muun muassa meneillään olevien projektien tilannetta ja kesälomien vaikutusta luettelointiin. Päätettiin, että tiimi priorisoi kiireellisten kirjojen, lähinnä siis varattujen kirjojen, luetteloinnin projektien edelle. Sähköisten vapaakappaleiden pitäisi pian ruveta siirtymään Melindasta Volteriin, kunhan tietueisiin on lisätty Turun yliopiston LOW-tag eli local owner -merkintä. Tämän merkinnän avulla ilmaistaan, että kyseinen teos löytyy myös merkityn kirjaston kokoelmista ja Alephissa tehdyt muutokset päivittyvät myös LOW-tagilla merkittyjen kirjastojen tietokantoihin (Melinda-sanasto 2021). Itse pääsin kertomaan, kuinka sijaisuus on lähtenyt käyntiin ja välittämään sijaistettavani lähettämät terveiset tiimille.

Kokouksen jälkeen sain ohjeet eilen asennettujen RFID-ohjelmien asetusten oikein asettamiseen. Toimin ohjeen mukaan ja ohjelmat tuntuivat toimivan aivan hyvin.

Tikettivuorollani eräs asiakas kertoi palauttaneensa oman kirjansa Feeniksin ulkopuoliseen palautuslaatikkoon. Näitä tulee aika-ajoin vastaan, tällöin kirja otetaan talteen ja odotellaan, ottaisiko kirjansa hukannut henkilö yhteyttä, sillä yleensä asiakkaiden omista kirjoista ei voi päätellä omistajaa. Löysin asiakkaan kirjan löytötavaroista, vein kirjan asiakaspalveluun ja vastasin asiakkaalle, että hän voi käydä hakemassa kirjansa sieltä.

Perjantai 18.6.2021

Tänään pääsin heti aamusta opettelemaan uutta asiaa ja sen oppiminen olikin tämänpäiväinen tavoitteeni. Olen aiemminkin tehnyt Feeniksin varastohakuja, mutta en ole koskaan saattanut niitä lainakuntoon. Feeniksin varastoissa on Fennican lisäksi Genera,

inkunaabelit, arvokirjoja ja jotain erikoiskokoelmia, esimerkiksi fennistiikkaa ja fennoug-ristiikkaa käsittelevä Osmo Ikola -kokoelma. Itse hakeminen ja lainasäännöt olivat siis minulle jo ennestään tuttuja, mutta ne tuli kerratuksi nyt samalla. Kun ryhdyimme käsittelemään haettua aineistoa, havaitsimme, etteivät virtuaaliini toissa päivänä asennetut RFID-ohjelmat toimineetkaan.

Aamupäivällä metatietotiimillä oli kuvailukeskusteluja-tapaaminen e-vapaakappaleiden lisäämisestä Almaan. En perehdytyksen vuoksi ehtinyt osallistua siihen alusta alkaen, mutta liityin kuunteluoppilaaksi tapaamisen loppupuolella.

Kausijulkaisujen täytyneitä vuosikertoja tietokantaan lisätessä tein seuraavan huomion: joskus lehdestä ei löydy ISSN:ää. Sitä ei joko ole ensikään kuten *Vankkuriviesti: Kaarinan, Paimion, Paraisten, Salon ja Turun SF-C yhdistysten yhteistiedoteella*, tai se syystä tai toisesta on jäänyt uupumaan käsillä olevista numeroista. Silloin haen lehteä tietokannasta nimellä. Usein bibliografisessa tietueessa näkyy kuitenkin ISSN, usein olen varmistanut, että käsittelen oikeaa lehteä tarkistamalla asian V1:stä. Tällainen tapaus oli esimerkiksi *Suomen sahayrittäjät*. Bibliografiseen tietueeseen oli merkitty ISSN, mutten löytänyt sitä mistään käsiteltävinä olevista vuoden 2020 lehdistä. Holdingin mukaan sitä on Fennicassa vuosikerrat 2015–2019. Kävin V1:ssä katsomassa, miltä siellä näyttää. Siellä oli samannimistä ja näköistä lehteä 2015–2019, joten kyseessä on sama lehti. Tein tarkistuksen siitä lehdestä, joka on ilmoitettu bibliografisen tietueen kuvailun perustaksi kentässä 588.

Viikkoanalyysi

Vapaakappalelähetyksen purkamisen ja fennican lajittelun viikkotavoitteeni onnistui. Sain purettua lähetykset alkuviikon aikana ja opin paljon lajittelusta.

Näissä lähetyksissä oli paljon kausijulkaisuja, pienpainatteita ja ö-luokkaa. Vaikka kausijulkaisun ja pienpainatteen ero on teoriassa varsin selvä. Jos julkaisulla on ISSN-numero tai se on numeroitu, esimerkiksi tapaan 1/2020, se on lehti. Kuitenkin on eron selvittäminen käytännössä välillä hankalaa. Monet lehdiä laskettavat järjestöjen ja kuntien tiedotteet tai yritysten henkilöstötiedotteet saattavat myös ensinäkemältä vaikuttaa pienpainatteilta.

Sääntöihin on myös poikkeuksia. Vaikka järjestötiedotteet luokitellaan lehdiiksi, yhden sivun mittaisina ne luokitellaan pienpainatteiksi. Myös esimerkiksi kirjakerho-, matkailu- ja ravilehdet lähetään Raisioon. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021).

Metatietotiimi kokousta kerran kuussa, nyt korona-aikaan kaikki kokoukset on järjestetty etänä, vaikka monet metatietotiimiläiset ovat ainakin osittain lähitöissä. Koska työtovereita ei enää etätyöskentelyn ja sosiaalisen etäisyyden vuoksi tapaa samalla tavalla kuin aiemmin, tiimillämme on myös oma viikoittainen etäkahvitaukonsa, jolle saa vapaasti osallistua oman aikataulunsa mukaisesti.

Akava Worksin selvityksen (2021) mukaan koronapandemian aiheuttama etätyön lisääntymisen aiheuttama sosiaalisen vuorovaikutuksen vähäisyys lisää työn kuormittavuutta. Etäkahvitauot ja muut mahdolliset epävirallisemmat etäkohtaamiset ovat siis tärkeitä työhyvinvoinnin kannalta.

Etäkokoukset ovat mielestäni omalla tavallaan raskaampia kuin lähikokoukset. Omasta osallistumisestaan täytyy pitää toisella tapaa huolta, kun suurin osa toisille välittyvistä ilmeistä ja eleistä jää pois.

3.4 Seurantaviikko 4, vko 25

Maanantai 21.6.2021

Tänään koko päivä kului V3:ssa. Kausijulkaisuissa tuli vastaan lehden *Tosi elämää* vuosikerran 2020 joukossa oleva ekstra *Tosi elämää ekstra 1/2019 – Naiset kertovat*. Yleensä lehtien mukana tulevat ektrat, kuten kalenterit, varastoidaan samaan paikkaan lehtien kanssa. Kaikkea lisämateriaalia ei lisätä holdingsiin, vaikka se menisikin lehtien mukana varastoon. Tämä tapaus on mielestäni holdingiin merkitsemisen arvoinen, vaikkei holdingin kentässä 867 – suplamenttien tai muun oheismateriaalin varastotiedot (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021) näkynytkään merkintöjä. Kävin vielä V1:ssä tarkistamassa, onko *Tosi elämien* joukossa kenttään 867 merkitsemättömiä ekstroja, ei ollut. Numeroinnista päätellen ekstroja voisi olla tulossa lisää, joten päätin, että ekstra on lisättävä holdingiin. Päätin samalla myös kysyä sähköpostitse sijaistettavaltani, missä tapauksissa tieto lisätään ja milloin se jätetään lisäämättä.

Päivän tavoitteena oli kausijulkaisujen käsittelyyn syventyminen ja siihen nähden oli hyvä, että tämä *Tosi elämää* -lehden ekstratapaus osui kohdalle.

Tämänpäiväisessä tikettivuorossani ei ollut uusia tikettejä, joihin olisin voinut vastata. Päätin käyttää ajan kuitenkin asiakaspalvelun tehtäviin ja uusin alkukuusta noutopisteellä käyneen lainansa kadottaneen asiakkaan muut lainat, vaikkei sakkoa ollut vielä ehtinyt tulla lainakieltoon saakka. Laina-aikojen kesäpidennyksen vuoksi kaikki muut lainat erääntyvät vasta elokuussa. Nyt asiakkaalla on hyvin aikaa hankkia korvaava kappale, jos hän sen aikoo tehdä. Asiakas ei ole vieläkään vastannut mitään sähköpostiin, jonka hänelle kuun alussa lähetin. Jos hän ei ota itse yhteyttä ennen muiden lainojen eräpäivää, laitan hänelle uuden viestin. Kysyin myös kadonneeseen kirjaan varauksen tehneeltä asiakkaalta, haluaako hän perua nykyisen varauksen ja lainata kirjan jostain muusta kirjastosta, mutta hän ei halunnut perua varaustaan ja tyytyi odottelemaan asian ratkaisua.

Päivän lopuksi ihmettelin pieleen mennyttä RFID-ohjelmien asennusta etänä IT-palveluiden kanssa. Ongelman ratkaisu oli onneksi melko yksinkertainen ja IT selvitti asian asentamalla toisen tarvittavista ohjelmista uudelleen ja päivittämällä virtuaalini.

Tiistai 22.6.2021

RFID-ohjelmat toimivat ja tänään oli ensimmäinen Feeniksin varastohakuvuoroni. Pidän varastohakuvuoroista, sillä noudettava aineisto ja sen käsittely on monipuolista. Tänään osa noudettavasta aineistosta oli arvokirjavarastossa. Siellä on hauska käydä, vaikka aineiston käsittelyssä onkin oltava erityisen tarkkaavainen. Tavoitteenani oli onnistunut ensimmäinen varastohakuvuoro ja tavoite onnistui.

Heinäkuussa teen varausnoutoja myös alakampuksen kirjastoista. Kauppakorkeakoulu ja Educarium ovat minulle tuttuja, mutta Caloniassa en ole koskaan työskennellyt. Sovin kahden alakampuksen asiakaspalvelutiimiläisen kanssa tulevani tutustumaan Caloniaan heidän varausnoutovuoroillaan tiistaina 29.6. ja torstaina 1.7.

Keskiviikko 23.6.2021

Aamu alkoi asiakaspalvelutiimien viimeisellä pikapalaverilla ennen kesälomia. Pikapalaveria pidetään joka toinen viikko kahtena päivänä peräkkäin. Palaverit ovat samansisältöisiä. Siinä käsiteltiin kesäasioita, iltapäiviksi avatut yksiköt menevät kesäksi kiinni ja ainoastaan Feeniks on auki. Samalla saimme hieman tietoa siitä, mitä syksyllä tulee tapahtumaan. Kirjastot todennäköisesti aukeavat, tosin vieläkin vain yliopistoyhteisön jäsenille ja kesäaukioloaikoja noudattaen, eli yksiköt olisivat auki arkipäivisin yhdeksästä neljään, Feeniks olisi auki maanantaisin kuuteen saakka. Monet jäävät jo juhannuksen jälkeen kesälomille, joten näitä asioita on hyvä käsitellä jo nyt.

Tänään tuli kaksi rullakollista vapaakappalelähetyksiä. Pyysin itselleni purkuun kaverin, sillä mielestäni nämä olisi hyvä saada purettua ennen juhannusta. Purkaminen oli myös tämännäpäiväinen tavoitteeni ja mielestäni saimme purettua lähetyksiä sen verran, että pärjäisin huomenna yksin.

Torstai 24.6.2021

Torstai alkoi Feeniksin varastohauilla ja sen jälkeen jatkoin vapaakappalelähetyksen purkua yksinäni. Tavoitteenani on purkaa loput lähetyksen tänään. Eilen saimme purettua ensimmäisen rullakokon kokonaan ja toisesta puolelta, joten minun kontolleni jäi vain puolikas rullakollinen. Sain sen purettua ja järjestin lajittelupöydät sellaiseen malliin, että pystyin lähtemään juhannuksen viettoon hyvillä mielin, eivätkä lajittelupöydät jääneet notkumaan.

Purun ja lajittelun lomassa ehdin käsitellä myös kausijulkaisuja. Tänään vastaan tuli useita harvoin ilmestyviä lehtiä, joista oli nyt kerralla tullut useita sattumanvaraisia numeroita monen vuoden ajalta. Tällainen lehti oli esimerkiksi *Karhunkierros: Helsingin yliopiston satakuntalaisen osakunnan tiedotuslehti*, jonka holdingsissa oli kentän 866 osakentässä z ainoastaan tieto, että useita numeroita puuttuu. Kävin V1:ssä tarkistamassa, ovatko käsillä olevat lehdet puuttuvia numeroita ja olivathan ne. Jätin lehdet V1:een omalle paikalleen, mutten muokannut osakenttää z, sillä useita numeroita jäi yhä puuttumaan.

Perjantai 25.6.2021

Juhannusaatto.

Viikkoanalyysi

Opinnäytteeni tarkoituksena on ollut fennicaan tutustuminen. Ensi viikolla olen opinnäytteeni seurantajakson puolivälissä, joten on hyvä pysähtyä tarkastelemaan, mitä olen tähän mennessä oppinut. Vapaakappalelähetyksen purun ja varastohakujen myötä olen päässyt olemaan mukana useissa fennican käsittelyprosesseissa.

Olen ottanut aineistoa vastaan, lajitellut sen aineistotyyppin mukaan, lisännyt aineistoa tietokantaan ja vienyt sitä varastoon. Olen hakenut varastosta asiakkaiden tilaamaa aineistoa ja päässyt käsittelemään sitä asianmukaisesti. Olen käsitellyt sekä aivan uutta, ensi kertaa lainaan menevää, että jo useaan otteeseen lainattua materiaalia. Monografioiden lisäksi olen päässyt varastohauissa päässyt käsittelemään kausijulkaisuja, opinnäytteitä ja arvokirjallisuutta. Näillä kaikilla on omat käsittelyprosessinsa ja lainaehdonsa (Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit 2021).

Turun yliopiston kirjasto on perustettu vuonna 1921 (Hilander 2009, 3) ja sillä on ollut vapaakappaleoikeus perustamisajoilta lähtien (Hilander 2009, 50). Vapaakappaleoikeus takasi kirjastolle painetun aineiston saamisen vuodesta 1919 alkaen. Vanhempaa aineistoa on saatu lahjoituksina, muiden kirjastojen kanssa vaihtamalla ja tarkkaan harkittuina ostoina. Turun yliopiston kirjaston Fennican tavoitteena on olla käyttökokoelma ja mahdollisimman täydellinen Kansalliskirjaston varakokoelma. (Hilander 2009, 50.)

Koska kyseessä on käyttökokoelma, on aineisto luetteloitava tai, luetteloinnin ollessa mahdotonta, järjestää hyvin. Esimerkiksi suuri osa pienpainatteista on sen laatuista, ettei niitä voida luetteloita. Kulttuuriaineiston säilyttäminen ja käyttöön saattaminen on lainvelvoittamaa, joten myös aineiston varastointiolosuhteiden täytyy olla tarkoin säädeltäviä ja esimerkiksi tilan puhtautta ja ilmankosteutta on tarkkailtava. Kun kulttuuriaineistojen tallentamisen ja säilyttämisen uusi laki säädettiin vuonna 2007, sai Turun yliopiston kirjasto vapaakappaleidensa piiriin myös kotimaisen verkkomuotoisen aineiston. (Hilander 2009, 51–52.)

Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä määrittää, että kansallisen kulttuurin aineistoja on säilytettävä tuleville sukupolville ja niiden on oltava tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käytettävissä.

Lakia sovelletaan seuraaviin aineistoihin:

- Suomessa valmistetut painotuotteet ja tallenteet
- Ulkomailla valmistetut painotuotteet ja tallenteet, joita on tarkoitus levittää Suomessa tai ovat suomalaista yleisöä varten erikseen muunnettu
- Suomessa sijaitsevien palvelimien verkkoaineistot sekä verkkoaineistot, jotka ovat tarkoitettu Suomessa saatavilla oleviksi
- Suomessa toimivien televisio- ja radiokanavien ohjelmistot
- Kotimaisten tuottajien julkisesti esitettäväksi tarkoitetut elokuvat ja niiden mainos- ja tiedotusaineistot
- Ulkomaisten tuottajien julkisesti esitettäväksi tarkoitetut elokuvat ja niiden mainos- ja tiedotusaineistot, jos niiden tallentamisesta on sovittu

Painotuotteista ja pienpainatteista Turun yliopiston kirjastoon lähetään yhdet kappaleet. (Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 1433/2007.)

Lisäksi Turun yliopiston kirjastolla on Radio- ja televisioarkiston sekä Verkkoarkiston päätteet. Verkkoarkistosta löytyy Kansalliskirjaston tallentamia suomalaisia verkkosivuja (Kulttuuriaineistot 2021) ja Radio- ja televisioarkistoon on tallennettu keskeisten suomalaisten radio- ja tv-kanavien ohjelmavirrat sekä näytteitä yli sadalta kanavalta (Radio- ja televisioarkisto 2021). Asiakaspalvelussa olen päässyt neuvomaan asiakkaita arkistopäätteiden käytössä.

3.5 Seurantaviikko 5, vko 26

Maanantai 28.6.2021

Lajittelin viime viikolla lajittelematta jääneet monografiat, jatkoin kausijulkaisujen käsittelyä ja täyttyneiden lehtivuosisikertojen lisäystä tietokantaan. Kauppakorkeakoulun lehti-

poistoista oli taas lähetetty muutamia puuttuvia lehtiä, tällä kertaa yritysten henkilöstölehtien puuttuvia numeroita. Kävin viemässä lehdet omille paikoilleen V1:een ja poistin kyseisten julkaisujen holdingsien kenttien 866 osakentistä z näiden numeroiden puuttumishuomautukset. Päivän tavoitteena oli kausijulkaisujen käsittely. Käsiteltävää määrää tärkeämpänä tavoitteena pidän sitä, että saan luotua itselleni hyvän käsittelyrutiinin.

Tikettivuorossa tuli vastaan viesti, jossa asiakas halusi tietää, miksei hänen kirjaansa ole vielä lisätty vapaakappaleena tietokantaan. Päätin katsoa, löytyisikö teosta käsittelyä odottavien hyllystä, mutten pitänyt sen löytymistä kovin todennäköisenä, sillä kyseessä oli yleiskokoelman teos ja tätä materiaalia kertyy paljon. Etsin kyseisen teoksen bibliografisen tietueen Melindasta ja katsoin minkä kokoinen kirja on kyseessä, kuinka monta sivua siinä on ja onko se sidottu vai nidottu.

Bibliografisen tietueen kenttään 300 lisätään teoksen ulkoasutiedot ja sen osakentästä a löytyy teoksen laajuus tai kesto, tässä tapauksessa sivunumerointi ja osakenttään c merkitään teoksen selän pituus. Tieto sidosasusta löytyy numero- ja koodikentän 020 osakentästä q. Marraskuusta lähtien tieto sidosasusta korvataan kansityyppiä kuvailevilla termeillä. (Marc21-sovellusohje (RDA) 2021). Tämän tiedon perusteella osasin etsiä teosta oikean kokoluokan hyllystä ja lisäksi olin Googlen kuvahausta katsonut, minkä väriset kannet siinä on. Nyt kun osasin etsiä kirjaa ulkoasun perusteella, löysin sen ja lisäsin kirjan tietokantaan. Lähetin asiakkaalle viestin, jossa kerroin lisänneeni teoksen tietokantaan ja samalla selvitin hänelle hieman sitä, miksi vapaakappaleet ei yleensä heti julkaisun jälkeen ilmesty tietokantaamme.

Tiistai 29.6.2021

Aamulla kävin tutustumassa Caloniaan ja pidin tutustumista samalla päivän tavoitteenani. Minulle esiteltiin kokoelmat ja tilat, hyllytin palautetut kirjat ja tein varausnoudot. Yhtä kirjaa ei löytynyt, eikä se Alman mukaan ole liikkunutkaan mihinkään pitkiin aikoihin. Onneksi samaa kirjaa oli toinenkin kappale, lainassa tosin. Peruin asiakkaan varauksen ja tein hänelle uuden varauksen lainassa olevaan kappaleeseen. Järjestelmä lähettää asiakkaalle varauksen perumisesta viestin, jos niin valitsee. Kirjoitin viestiin, että kirja kadonnut ja hänelle tehty uusi varaus samaan, lainassa olevaan kirjaan. Merkitsin kirjan kadonneeksi. Caloniaan tutustumisen ja päivätavoitteeni täyttymisen jälkeen tein tunnin mittaisen tikettivuoron.

Iltapäivällä minulla oli neljän tunnin mittainen Educariumin varattavien vierailuajkojen asiakaspalveluvuoro. Kukaan ei ollut varannut aikaa. Päivystin hetken ovella, jos joku kiinnostunut sattuisi osumaan paikalle, ei osunut. Kun asiakkaita ei ollut, mutta mahdollisten tulevien asiakkaiden varalta piti kuitenkin olla paikalla, keksin itselleni tekemistä. Huolsin palautusautomaatin ja siivoilin asiakaspalvelun tiloja hiukan muutenkin, palautin ja hyllytin kirjastokuljetuksessa tulleet kirjat. Muissa töissä paikalla ollut työtoveri pyysi minua vyöryttämään erästä hyllyluokkaa, siihen pitäisi saada 2 metriä 72 senttiä lisätilaa. Mittasin hyllyt ja laskin, että se olisi noin 3 hyllyä ja 12 senttiä. Hyllyn päädyssä oli sopivasti tilaa ja tehtyä vyörytyksen melkein kokonaan. Sovimme työtoverin kanssa, että hän hoitaa vyörytyksen myöhemmin loppuun. Asiakaspalvelun puhelin oli mukanani kaiken aikaa ja pidin silmällä vierailuajkojen varauslistaa.

Keskiviikko 30.6.2021

Päivä alkoi Feeniksin varastohauilla. Eräs asiakas oli tehnyt varauksen *Kotiseutu*-lehteen ja merkinnyt varauksen lisätietoihin, mitä artikkeleja hän niistä haluaisi tarkastella. Toinen artikkeleista löytyi hänen mainitsemastaan numerosta, toinen ei. Pähkäilimme tätä asiaa erään työtoverin kanssa ja hän ymmärsi etsiä artikkeleita Arton artikkeliviitetietokannasta. Sieltä selvisi, että toisen artikkelin numerotiedot olivat varauksessa väärin. Kävin hakemassa tarvittavan numeron V1:stä.

Tänään oli aikaa keskittyä kausijulkaisuihin ja sainkin tyhjennettyä paljon kausijulkaisujen aakkoshyllyä ja vietyä täyttyneitä vuosikertoja V1:een. Maanantaina asetin tavoitteekseni hyvän käsittelyrutiinin löytämisen ja mielestäni tavoite alkaa nyt täyttyä. Rutiinin hiominen on tämänpäiväinen tavoitteeni. Otan käsiteltäväksi pienen määrän lehtiä kerrallaan, merkitsen täyttyneet vuosikerrat Almaan ja otan seuraavan erän käsittelyyn. Päivän päätteeksi tai ennen toisiin tehtäviin siirtymistä käyn viemässä täyttyneet vuosikerrat V1:een.

Torstai 1.7.2021

Kävin tutustumassa Caloniaan toisen kerran. Hoidin jälleen varausnoudot, palautukset ja hyllytyksen. Sain kuulla, että Calonian metahyllyssä olevaa, tietoasiantuntijan sinne laittamaa, aineistoa saa lisätä tietokantaan. Tosin nyt heinäkuussa hyllyyn on tuskin tulossa mitään.

Eilisestä innostuneena tämänpäiväisenä tavoitteenani on saada mahdollisimman paljon kausijulkaisuja pois aakkoshyllystä. Vuosikertoja tietokantaan lisätessä tuli vastaan tapaus, jossa julkaisun holding oli Fennican kotilainattavat, vaihdoin sen lukusaliksi. Veikkaan, että asia on jäänyt huomaamatta siksi, ettei Fennican lehtiä ei lainata asiakkaille Almassa, vaan asiakkaat kuittaavat lehdet lainaan allekirjoituksellaan. Tällöin väärä holdings jää helpommin huomaamatta.

Tarkoituksenani oli siirtyä huomenna luokan s.Hce.I. nidetietueiden tekoon, mutta päätin jatkaa kausijulkaisujen lajittelua vielä huomennakin. Tavoitteeni jäi siis saavuttamatta ja ilmeisesti käsittelyrutiinikin kaipaa vielä hiomista.

Perjantai 2.7.2021

Päivä alkoi kahdeksalta Quantumin noutovuorolla ja heti perään jatkoin yhdeksältä alka-vaan Feeniksin asiakaspalveluvuoroon. Feeniksissä vanhentuneiden varausten poistaminen Almasta osoittautui hankalaksi. Vanhentuneet varaukset näkyvät Almassa yksikkökohtaisissa listoissa. Varaukset palautetaan Almassa, jolloin ne poistuvat listasta ja mahdolliset seuraavat varaukset aktivoituvat.

Kun nyt muut yksiköt ovat kiinni ja toimitaan vain Feeniksissä, varausten käsittely oli hieman hankalampaa. Almassa on eri työskentelytilansa eri yksiköille. Jos nyt palauttais Caloniasta varatun kirjan Calonian työskentelytilassa, Alma merkitsisi sen saatavilla olevaksi Caloniaan, vaikka se oikeasti on yhä Feeniksissä. Jos palautan kirjan Feeniksin työskentelytilassa, Alma merkitsee kirjan kuljetettavana olevaksi, muttei poista vanhentunutta varausta. Näin ollen vanhentuneet varaukset täytyy etsiä yksikkökohtaisista listoista, poistaa vanhentunut varaus manuaalisesti kirjan tiedoista ja sen jälkeen palauttaa kirja Feeniksin työskentelytilassa. Jos Alma kirjaa palautettaessa ilmoittaa, että siihen on varaus, täytyy työskentelytila vaihtaa yksikköön mistä kirja on, palauttaa se tulostaa varauskuitti ja laittaa kirja takaisin varaushyllyyn. Tässä vuorossa meitä oli onneksi kaksi työntekijää ja kaikki aamutoimet saatiin tehtyä ajallaan.

Kausijulkaisujen lajittelu ja täytyneiden vuosikertojen tietokantaan merkitseminen ja varastointi on hyvällä mallilla, tosin muutamaa kohtaa tahtoisin vielä aakkoshyllyssä vajuttaa. Vaikka seuraavassa vapaakappalelähetyksessä tulisi paljon lehtiä, ei niiden selvittelyä tarvitse kiirehtiä. Ensi viikolla ajattelin tehdä nidetietueita. Esimerkiksi luokan s.Hce.I. hylly alkaa olla täynnä, samoin luokan FF H II.

Viikkoanalyysi

Viikon tavoitteista tärkein oli kausijulkaisujen käsittelyrutiinin löytäminen ja onnistuin sellaisen kehittämään, vaikka alun perin olin suunnitellut pääseväni siirtymään nidetietueiden pariin loppuviikosta. Rutiini tulee kuitenkin varmasti ajan myötä hioutumaan ja kehittää sitä kaiken aikaa. Kesätyöntekijät ovat kuitenkin tehneet nidetietueita varsin ahkerasti, joten minun ei tarvinnut kiirehtiä niiden kimppuun, vaan pystyin rauhassa keskittymään kausijulkaisuihin. Olen saanut varmuutta kausijulkaisujen kanssa työskentelyyn.

Maanantaiselle tiketti asiakkaalle vastatessa sain jälleen perehtyä vapaakappalelakiin. Asiakas oli huolissaan, että olisiko hänen itse pitänyt ymmärtää lähettää tarvittavan vapaakappaleet vastaanottajille.

Painotuotteen luovutusvelvollisuus on sen valmistajalla, ei tekijällä. Painotuotteet luovutetaan vuosineljänneksittäin, viimeistään 30 päivää ajanjakson päättymisestä. (Laki kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä 1433/2007.) Ne lähetetään Kansalliskirjaston vapaakappaletoimistoon, joka lähettää ne eteenpäin asianomaisille kirjastoille (Vapaakappaletoimisto 2021). Aineistoa tulee paljon, eikä sitä aina ehditä käsittelemään pian saapumisen jälkeen. Esimerkiksi vuonna 2019 Suomessa kustannettuja painettuja kirjoja ilmestyi yhteensä 9610 kappaletta (Julkaisutilasto Kirjat 2000-). Kirjan päätymisessä kustantajalta vapaakappalekirjaston hyllyyn voi siis vierähtää tovi jos toinenkin. Tällaisissa tapauksissa, kun jonkin teoksen perään kysellään, pyrimme lisäämään sen kokoelmaan ensi tilassa, mutta ainahan se ei välttämättä ole edes ehtinyt kirjastoon saakka.

3.6 Seurantaviikko 3, vko 27

Maanantai 5.7.2021

Tänään tavoitteenani on saada kausijulkaisujen aakkoshyllä niin tyhjäksi, että seuraavassa vapaakappalelähetyksessä saapuvat lehdet mahtuvat sinne ongelmitta. Tämän jälkeen aion siirtyä nidetietueiden tekoon. Siivosin pois myös ”odottamaan” jättämäni lehdet, joista suurin osa oli sellaisia vastaan tulleita lehtiä, joiden pitäisi jo olla Fennicassa mutta joiden 866-kentän osakenttä z:ssä oli merkintä ”useita puuttuu” tai lehtiä, jotka ilmestyvät vain muutamia kertoja vuodessa.

Sain lehdet haluamaani malliin ja ehdin tehdä hieman luokan s.Hce.I. nidetietueita. Nämä ovat vielä niitä, jotka tehdään vanhaan malliin, eikä niille ole omia tarroja, vaan juoksevasta numeroinnista pidetään huoli itse. Kävin V2:ssa katsomassa, kuinka paljon tilaa hyllyssä vielä on ja sitä näkyi olevan melko runsaasti.

Tiistai 6.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuorolla. Heinäkuun ajaksi nämä vuorot on yhdistetty, sillä varauksia tehdään heinäkuussa melko vähän, eikä palautuksiakaan ole paljoa. Aikaa näille vuoroille on varattu puoli päivää, kahdeksasta kahtentoista, mutta käytännössä aikaa ei yleensä kulu niin kauaa.

Feeniksissä jatkoin luokan s.Hce.I. nidetietueiden lisäämistä tietokantaan. Uudessa varastojärjestyksessä käytetään valmiiksi tulostettuja signumitarroja, joiden viivakoodit on helppo lukea niteen holdingsin kentän 852 – kokoelma ja signumi osakenttään h. Tarra liimataan niteen takakannen sisäpuolelle, yläkulmaan. Jos takakannessa on kartta tai muu kuvitus, jota ei saa peittää, tarra liimataan edelliselle sivulle. Vanhassa järjestyksessä signumi kirjoitetaan käsin ja varastopaikasta kertovasta juoksevasta numeroinnista huolehditaan itse. (Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Loppuviikon tavoitteenani on s.Hce.I.:n lisääminen tietokantaan. Käsittelyhyllykkö on aivan täynnä ja tavoitteenani on tyhjentää ainakin yksi hylly.

Keskiviikko 7.7.2021

Päiväni alkoi Feeniksin varastohauilla ja -hyllytyksellä. Sen jälkeen opettelin kirjastokuljetuksen pakkaamisen. Yksiköihin palautetut muiden yksiköiden aineistot kuljetetaan Feeniksiin, jossa ne ja Feeniksiin palautetut muiden yksiköiden aineistot viedään V3:n kirjastokuljetushyllyihin, joista ne pakataan asianomaisiin yksiköihin meneviksi. Aineistot pakataan laatikoihin kirjastoittain, merkitään asianmukaisesti ja jätetään odottamaan kuljetusta.

Muuten päivä kului luokan s.Hce.I. nidetietueita tietokantaan lisäten.

Torstai 8.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Noutoja ja palautuksia oli molemmissa kirjastoissa vähänlaiseen. Kauppakorkeakoululla oli muutamia lehtiä saapumisvalvottavien lehtien korissa ja valvoin ne. Eräästä lehdestä on jäänyt numero saamatta ja nyt on ehtinyt tulla jo kaksi seuraavaa. Lehden tiedoissa oli tästä merkintä ja asian hoksannut henkilö olikin lähettänyt minulle asiasta sähköpostia kesäkuun lopulla ja pyytänyt pitämään tilannetta silmällä. Odotan vielä ensi viikkoon, ennen kun pyydän hankintaa karhuamaan sitä.

Muuten päivä kului luokan s.Hce.I. nidetietueita tietokantaan lisäten.

Perjantai 9.7.2021

Päiväni alkoi Educariumin varausten noutovuorolla. Varauksia oli vain kymmenkunta, palautuksiakin oli tullut kirjastokuljetuksessa vähänlaiseen, eikä palautuslaatikoissakaan ollut kuin muutama kirja. Postissa tuli muutamia lehtiä, jotka saapumisvalvoin Almaan. Toisin kuin Fennican lehdet, joiden saatavuustiedot merkitään Almaan vain vuosikerroittain, muiden kokoelmien lehdistä on Almassa ajantasaiset saapumistiedot.

Loppupäivän vietin V3:ssa, jossa jatkoin luokan s.Hce.I. nidetietueiden tekemistä. Tähän luokkaan kuuluvat myös harlekiinipokkarit, joita oli päässyt kertymään käsittelyhyllyyllä aika paljon. Päätin ryhtyä käsittelemään niitä ja aloitin hyllyn pohjimmaisista kirjoista, sillä arvelin niiden odottaneen käsittelyä kauimmin.

Viikkoanalyysi

Tämä viikko oli kaikkiaan varsin hiljainen Ehdin rauhassa keskittyä nidetietueiden tekkoon, kun uutta vapaakappalelähetystäkään ei saapunut. Loppuviikolle asettamani tavoite täyttyi ja sain tyhjennettyä käsittelyhyllystä puolitoista hyllyä.

Hakiessani niteen bibliografista tietuetta Melindasta, kiinnitän huomiota erityisesti kentän 040 osakenttään a, joka kertoo teoksen luettelointeen organisaation ja samalla vilkaisen myös osakenttää d, joka kertoo tietueeseen viimeksi muutoksia tehneen organisaation

(MARC 21 -sovellusohje (RDA) 2021). Suosin Kansalliskirjaston ja Kirjastopalvelun tekemiä tietueita, jos luetteloiva organisaatio on ollut joku muu, katson, onko Kansalliskirjasto tehnyt siihen muutoksia ja kiinnitän enemmän huomiota tietueen laatuun.

Muita erityishuomiota vaativia kenttiä ovat luetteloitavan teoksen media- sisältö- ja tallennetyyppitiedot kertovat kentät 336, 337 ja 338. Painetun kirjan bibliografisessa tietueessa niiden on oltava seuraavan näköiset:

```
336      ___ |a teksti |b txt |2 rdacontent
337      ___ |a käytettävissä ilman laitetta |b n |2 rdamedia
338      ___ |a nide |b nc |2 rdacarrier
```

(MARC 21 -sovellusohje (RDA) 2021).

Muita huomioitavia kenttiä ovat painostiedot sisältävä 250, kustantajan ja painopaikan kertova 264 sekä sivumäärän ja kirjan selän pituuden kertova kenttä 300. Lisäksi on hyvä pitää silmällä kenttiin 600–688 merkittyjä asiasanoja. (MARC 21 -sovellusohje (RDA) 2021).

3.7 Seurantaviikko 7, vko 28

Maanantai 12.7.2021

Päiväni alkoi jälleen Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Asiakaspalvelijoiden chatissa keskustelimme Educariumin noutovuoralaisen kanssa varauksesta, jota ei tuntunut löytyvän. Samaa kirjaa oli Educariumilla myös toisessa kokoelmassa, mutta varaus oli kohdistunut siihen kadoksissa olevaan. Kehotin siirtämään varauksen paikalla olevaan, toisen kokoelman kirjaan. Noutovuorolainen ei ollut aiemmin tehnyt varauksen siirtoa, joten tein sen Almassa hänen puolestaan ja hän jäi selvittämään, mihin alun perin varattu kirja on kadonnut.

Iltapäivällä jatkoin luokan s.Hce.I. nidetietueiden tekoa. Tavoitteenani on lisätä tietokantaan kauan käsittelyä odottaneita harlekiineja ja sainkin tehtyä niitä sen verran, että huomenna voin siirtyä luokkaan FF H II.

Tiistai 13.7.2021

Päiväni alkoi Feeniksin varastohauilla ja -palautuksilla, jonka jälkeen pakkasin myös kirjastokuljetuksen. Varastotilauksia käsiteltäessä ihmettelimme työtoverini kanssa erästä kirjaa, jossa oli useita liitteitä. Mietimme, kannattaako kirjaan laittaa ollenkaan RFID-tarraa, vai tippuilevatko liitteet palautusautomaatissa? Päädyimme laittamaan tarran, sillä liitteet olivat tukevasti muovitaskussa. Kaikkiin liitteisiin oli myös merkitty kirjan signumi ja nidetietueessa oli liitteistä kertova ilmoitus.

Iltapäivällä minulla oli Feeniksin asiakaspalveluvuoro. Vuoro oli vilkas vilkasta siihen nähden, että kesälomakausi on parhaimmillaan ja kirjastossa on yhä voimassa melko tiukat koronarajoitukset. Poikkeuksellisesti kirjaston pääovi ei ole ollut lukossa ja sisään eksyy aika ajoin myös yliopistoyhteisön ulkopuolisia asiakkaita. Tänään kävi eräs tällainen asiakas kysymässä fennicassa olevaa kirjaa. Vaikka ulkopuoliset asiakkaat pääsevät fennicaan käsiksi ilman eri perusteluja, on lupaa silti kysyttävä. Selitin hänelle tilanteen ja sanoin ottavani yhteyttä häneen myöhemmin. Palvelupäällikkö vastasi poikkeuslupapyyntöni nopeasti ja varasin asiakkaalle hänen haluamansa teoksen. Lähetin sähköpostia myönnetystä luvasta, vaikka hän saakin saapumisilmoituksen, kun hänelle tehty varaus otetaan käsittelyyn.

Tälle päivälle en asettanut erillistä tavoitetta.

Keskiviikko 14.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Lähetin hankintaan viestin viime torstaina puheena olleesta lehdestä, sitä ei ole vielä tullut.

Iltapäivällä jatkoin FF H II:n nidetietueiden tekoa. Tähän luokkaan tulee paljon omakustanteita ja tänään tavoitteenani oli omakustanteisiin perehtyminen. Omakustantaminen on tullut kehittyneen painotekniikan myötä entistä helpommaksi ja halvemmaksi ja erityisesti omakustantaminen on lisääntynyt kaunokirjallisuudessa (YLE Uutiset 2012). Omakustanteiden bibliografisen tietueen Melindaan tuleminen voi kestää ja koska tietueita tehdään harvoin itse, omakustanteet tупpaavat kasautumaan. Poikkeuksia tietenkin tehdään, jos aineistoa pyydetään lainaksi tai luettelointi viipyy kohtuuttoman pitkään. Yritin nyt katsella Almaan lisättäväksi sellaisia omakustanteita, jotka ovat odottaneet käsittelyä pidempään ja joista siten saattaisi olla jo bibliografiset tietueet Melindassa.

Torstai 15.7.2021

Päiväni alkoi Educariumin noutovuorolla ja sen perään oli tikettivuoro. Iltapäivällä lajittelin ristikot ja tein nidetietueiden tekoa. Ristikoita on säilytetty eri rakennuksessa sijaitsevassa C-varastossa. Syksyllä C-varasto muuttaa Aurumiin, joten ristikoita ei ole hetkeen viety C-varastoon, vaan ne ovat olleet väliaikaisessa säilössä V3:ssa. Olin kesäkuussa kysynyt ristikoiden lajittelusta sähköpostitse sijaistettavaltani ja hän kertoi minulle, että ristikoiden vuosikertatietoja ei lisätä tietokantaan.

Ristikot varastoidaan vuosijärjestykseen pahvikoteloihin. Olin aiemmin ottanut vapaa-kappalelähetysten mukana tulleet ristikot syrjään ja nyt lajittelin ne vuosijärjestykseen. Lisäksi järjestelin niitä koon ja tyyppin mukaan, että niistä olisi tarpeen niin vaatiessa helpompi löytää etsinnässä oleva ristikko. Ristikoiden järjestely oli päivän tavoitteeni ja se täyttyi.

Perjantai 16.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Feeniksissä pakkasin kirjastokuljetuksen. Tikettijonossa viesti asiakkaalta, joka haluaisi palauttaa tutkijanhuoneessaan olevat lainansa. Feeniksissä on tutkijanhuoneita, joita voi hakea käyttöönsä joko vuodeksi tai kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Tänäpäivä paikalla ei ollut ketään, joka tietäisi missä tutkijanhuoneiden avain on. Etsimme työtoverini kanssa avainta, emmekä löytäneet sitä. Avaimista tietävä henkilö olisi paikalla jälleen ensi viikolla, joten vastasimme asiakkaalle, että asia hoidetaan ensi viikolla. Asialla ei kuitenkaan ole kiire, sillä huoneen käyttöoikeus päättyy vasta kuun lopussa, eikä huoneessa olevalla materiaalilla ole ennen sitä tulevia eräpäiviä.

Iltapäivällä jatkoin nidetietueiden tekoa. Kuun lopulla taas alkavia vapaakappalelähetystsiä ennakkoiden kävin myös läpi jatkuvia julkaisuja. Vielä löytyi täytyneitä vuosikertoja, jotka lisäsin tietokantaan ja vein V1:een. Varsinaista tavoitetta en tälle päivälle asettanut.

Viikkoanalyysi

Asettamani tavoitteet nidetietueiden lisäämisestä, ristikoiden järjestelystä ja omakustanteisiin perehtymisestä täyttyivät. Tällä viikolla mainitsen päiväkirjassani paljon asiakaspalveluun liittyviä tapauksia. Vaikka varasto- ja yksikkönoudoissa ei olekaan suoraan tekemisissä asiakkaiden kanssa, on työ kuitenkin asiakaspalvelua.

Silloin kun asiakasta palvellaan suoraan joko kasvokkain tai esimerkiksi puhelimitse tai sähköpostitse, puhutaan välittömästä asiakaspalvelusta. Yrityksen, tai tässä tapauksessa kirjaston, toimintaa tukevat tehtävät taas ovat välitöntä asiakaspalvelua. (Flink, K. ym. 2015, 76.)

Varastohaut ja yksikkönoudot mieltää helposti asiakaspalveluksi, mutta myös metatiedon työt ovat pohjimmiltaan asiakaspalvelua. Silloin on puhe nimenomaan välillisestä asiakaspalvelusta. Kun aineistoa lisätään tietokantaan ja huolehditaan siitä, että se on asianmukaisesti luetteloitu, merkitty ja järjestetty, tehdään työtä nimenomaan asiakkaita varten. Vaikka Fennicalla on merkitystä kulttuuriaineistoa säilyttävänä kokoelmana, säilyttään sitä nimenomaan käyttöä varten.

3.8 Seurantaviikko 8, vko 29

Maanantai 19.7.2021

Päiväni alkoi Educariumin noutovuorolla, iltapäivällä tavoitteenani oli tehdä mahdollisimman paljon FF H II:n ja s.Hce.I.:n nidetietueita. Saavutin tavoitteeni.

Kesän loppu hämöttää ja se alkaa näkyä myös hyllyvarauksissa. Educariumilla oli tänään melko paljon noudettavaa. Erästä kirjaa ei meinannut löytyä. Tarkistin asian Almansta ja Alman mukaan sitä on Educariumilla kahdessa eri holdingsissa. Oli yhden niteen holdings, johon tämä etsimäni kuului ja usean niteen holdings. Tarkistin usean niteen holdingsin signumin ja sen perusteella löytyi myös tämä etsimäni nide. Kirjan nidetietueessa oli merkintä, jossa käskettiin vaihtamaan kirjan holdings ja signumi.

Tällaisia merkintöjä laitetaan nidetietueisiin silloin, kun itse nide on lainassa ja tarvittavia muutoksia ei päästä heti tekemään. Kun kirja palautuu lainasta, ilmoitus aktivoituu ja kertoo asiakaspalvelijalle, mitä pitää tehdä. Joku oli jo vaihtanut niteen signum-tarran,

mutta holdings ja tietueen signumi oli jostain syystä unohtunut vaihtaa. Näin ollen kirja on mennyt hyllyttäessä oikealle paikalle, mutta Almaan on holdingsiin ja nidetietueeseen oli jäänyt väärä tieto.

Tiistai 20.7.2021

Päiväni alkoi Calonia ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Caloniolla paljon palautettavaa. Lisäksi teippasin muutaman huonokuntoisen kirjan. Katsoin, että asiakaspalvelijoiden tilassa olisi myös muutamia varsinaista korjausta odottavia, mutten löytänyt korjaustarvikkeita. Aiemmin kesäkuussa olin väittänyt Calonian perehdytyksen menneen tavoitteen mukaisesti, mutta nyt tuli vastaan parantamisen vara. Nämä olisivat olleet helppoja korjauksia, joissa kirjan selkä liimataan ja jätetään puristuksiin liiman kuivumisen ajaksi. Iltapäivällä jatkoin nidetietueiden lisäämistä FF H II:een. Loppuviikon tavoitteenani on tehdä tämän luokan nidetietueita mahdollisimman paljon.

Keskiviikko 21.7.2021

Päiväni alkoi Educariumin noutovuorolla. Palautuksia ja hyllytyksiä oli melko runsaasti. Postissa saapui muutamia lehtiä, jotka saapumisvalvoin. Siistin joutessani muutamaa hyllyä ja eilisestä sisuuntuneena liimasin erään palautuksissa tulleen rikkinäisen kurssikirjan selkämyksen paikoilleen, nyt kun sellaiseen oli aikaa. Kurssikirjat ovat kirjaston käytetyintä ja liikkuvinta aineistoa, joten ymmärrettävästi niissä tulee vastaan huonokuntoisempiakin niteitä.

Korjattavana olevat kirjat laitetaan Almassa tilaan ”korjattavana” ja tilan saa pois, kun palauttaa kirjan Almassa. En tiedä, milloin tulen käymään Educariumilla seuraavan kerran, joten pistin kirjan viereen lapun, jossa kerroin minä päivänä kirjana on liimattu ja milloin sen voi ottaa puristimesta pois ja palauttaa.

Iltapäivällä jatkoin nidetietueiden tekoa luokkaan FF H II.

Torstai 22.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Molemmissa kirjastoissa oli paljon palautuksia ja osa hyllyistä alkaa olla aika ahtaita. Tähän lienee osasyynä asiakkaat eivät ole voineet vieraillla yksiköissä ja hyllystä hoksatut ”herätelainat” ovat jääneet pois. Puhumattakaan siitä, että internal-asiakkaat ja satunnaiset sisään piipahtajat ovat jääneet asiakaskunnasta pois. Järjestelin hyllyjä siistimmäksi ja vyörytin aineistoa niiltä osin, kun tilaa oli.

Kauppakorkeakoululla on myös opinnäytetöitä, joita asiakkaat voivat lainata lukusaliin. Kandidaatin tutkielmat löytyvät Volterista vuoteen 2012 saakka, sen jälkeen ne on lisätty vain kandidaattiin, josta löytyvien tietojen avulla sen voi etsiä hyllystä. Nyt tällaista kandidaattia on pyydetty Feeniksiin luettavaksi. Koska näihin ei voi Volterissa tehdä varausta, kirjoitin käsin tutkielman väliin Feeniksin asiakaspalvelijaa varten lapun, jossa kerroin kyseessä olevan lukusalina ja kenelle se on menossa. Koska asiakkaalle ei nyt lähde saapumisilmoitusta, pyysin vielä lähettämään asiakkaalle sähköpostia, kun tutkielma on saatavilla.

Iltapäivällä tein nidetietueita FF H II:een. Kävin myös tarkistamassa, että aamupäivällä Kauppakorkeakoulusta kirjastokuljetukseen mukaan laittamani tutkielma on lukusalihyllyssä ja asiakkaalle on ilmoitettu, että tutkielma on saatavilla. Päivän päätteeksi olleessa tikettivuorossa vastaan tuli jälleen poikkeuslupapyyntö. Pyysin lupaa ja vastasin asiakkaalle, että palaan asiaan, kunhan saan vastauksen.

Perjantai 23.7.2021

Poikkeuslupapyyntöni oli vastattu ja lupa saatu. Vastasin asiakkaalle ja koska kyseessä on uusi asiakas, pyysin häntä täyttämään kirjastokortin tilauslomakkeen ja lomakkeen lisätiedoissa pyytämään, että hänelle varattaisiin haluamansa teokset. Näin hän saa sekä kortin että kirjat yhtä aikaa, elleivät ne nyt ole jollain toisella asiakkaalla lainassa. Internal-asiakas ei voi tehdä varauksia ennen kuin on saanut kortin, sillä hän ei voi kirjautua Volteriin ennen kuin on saanut kirjastokorttinsa.

V3:ssa jatkoin yhä FF H II:n nidetietueiden tekoa. Olen työskennellyt niiden parissa koko viikon ja nyt pääsin sellaiseen kohtaan, johon on hyvä hetkeksi lopettaa. Ennen iltapäi-

vän asiakaspalveluvuoroa tein hieman s.Hce.l.:tä. Asiakaspalvelussa pääsin vastaamaan aamuisen tiketti asiakkaan kirjastokorttihakemukseen. Neuvoni mukaan hän pyysi samalla tekemään itselleen varaukset tarvitsemiinsa kirjoihin. Tähän meni aika paljon aikaa, sillä hänellä oli kiire lainata kaksi kirjaa, joista toinen on lainassa. Katselin hänelle Melindasta muiden kirjastojen vaihtoehtoja, lähiseudulla oli tarjolla ainoastaan Åbo Akademian kirja ja Akademian kirjastot ovat kiinni heinäkuun ajan.

Viikkoanalyysi

Viikolle asettamani nidetietueiden tekoa koskevat tavoitteeni täyttyivät. Olen aiemmin maininnut, että asiakaspalveluun kuuluu asiakkaiden lähettämiin sähköposteihin vastaamista, niin kutsuttuja tikettivuoroja. Palvelen siis asiakkaita sähköpostitse joka viikko kahden tunnin ajan. Vuorot voi pitää joko putkeen tai tunnin kerrallaan. Itse suosin yleensä kahden tunnin mittaista yhtenäisvuoroa.

Sähköpostitse tehdyssä asiakaspalvelussa pitäisi pyrkiä ytimekkyyteen, virheettömyyteen ja selkeyteen. Helposti sisäistettävä viesti ei yleensä johda jatkokysymyksiin ja mahdollisen vastauksen saa nopeammin. (Flink ym. 2015, 120.)

Asiakaspalvelun tikettijonoon tulee paljon samoja aiheita koskevia kysymyksiä, joihin on kehittynyt eräänlaiset perusvastaukset, joita on helppo muokata tarpeen mukaan. Tällöin ytimekkyyden, virheettömyyden ja selkeyden tavoite täyttyy. Kun käyttää peruskysymyksiin vastatessa samaa harkittua ja käytössä hioutunutta kaavaa, vastaaminen käy nopeammin ja puheena olevan asian olennaiset puolet tulee varmasti käytyä läpi.

3.9 Seurantaviikko 9, vko 30

Maanantai 26.7.2021

Päiväni alkoi Calonian ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Caloniassa en löytänyt yhtä yleiskokoelman hyllyvarausta, onneksi samaa kirjaa oli myös kurssikirjoissa. Vaihdoin asiakkaan varauksen kurssikirjoihin ja merkitsin yleiskokoelman kirjan kadonneeksi. Lähetin asiakkaalle sähköpostia varauksen vaihtamisesta, sillä kurssikirjojen laina-aika on puolet lyhyempi kuin yleiskokoelman kirjojen. Jos kirjaa olisi ollut jossain muussa yksikössä yleiskokoelman laina-ajalla, olisin vaihtanut varauksen sinne.

Ilmapäivällä nidetietueiden lisäämistä tietokantaan. Kesätyöntekijät ovat lisänneet nidetietueita eniten karttuvista luokista, joten päätin ottaa jälleen käsittelyyn FF H II:n omakustanteet.

Tiistai 27.7.2021

Päiväni alkoi Calonia ja Kauppakorkeakoulun noutovuoroilla. Aamulla kävin ensimmäiseksi noutamassa työpuhelimeni Feeniksistä ja siellä en päässyt kirjautumaan virtuaaliin. Caloniolla asiakaspalvelun koneella oli vaikeuksia saada yhteyttä verkkoon. Ohjelmat toimivat hyvin hitaasti ja ajoittain verkkoyhteys meni kokonaan poikki. Keskustelin asiakaspalvelijoiden yhteisessä chatissa asiasta toisten kanssa ja heilläkin oli yhteysongelmia, joten kyse oli laajemmasta asiasta. Sain kuitenkin tehtyä kaikki Calonian työt ongelmitta. Palautettavaa oli vähän ja noutoja ei lainkaan. Kauppakorkealla en kuitenkaan saanut ensinkään yhteyttä verkkoon. Laitoin puhelimestani IT-palveluille kyselyn asiasta ja pian sieltä vastattiinkin, että ongelma on koko yliopiston laajuinen ja he selvittävät asiaa. Koska Almaa käytetään verkossa, en voinut tehdä noutoja tai palauttaa eilen kirjastokuljetuksessa tulleita kirjoja. Alman edeltäjässä Voyagerissa oli mahdollisuus ainakin offline-lainaukseen ja nyt offline-toiminnoista olisi kyllä ollut hyötyä.

Päätin mennä Feeniksiin katsomaan olisiko asiakaspalvelussa avun tarvetta. Matkalla törmäsin työtoveriin, joka osasi kertoa, ettei asiakaspalvelussa tarvita apua, joten päätin siirtyä ensi alkuun V3:een vapaakappaleiden pariin. En voisi lisätä vuosikertoja Almaan, mutta olin laittanut aiemmin syrjään muovitettuja lehtiä ja kirjoja, joita nyt availin ja lajitelin.

Kun IT sai verkkoyhteyden palautettua, menin takaisin Kauppakorkeakoululle noutamaan varaukset ja palauttamaan ja hyllyttämään kirjastokuljetuksen kirjat. Kauppakorkeakoululla on tehty aineiston siirtoja kokoelmasta toiseen. Palautin Almassa myös nämä siirrot, että ne tulisivat asiakkaiden saataville tietokantaan, ja hyllytin ne. Aivan kaikkia siirtoja en ehtinyt käsitellä ennen tikettivuoron alkua, joten jätin osan huomiseen.

Tikettivuorossa internal-asiakas pyysi poikkeuslupaa aineiston käyttöön, välitin pyynnön eteenpäin.

Keskiviikko 28.7.2021

Päiväni alkoi jälleen Calonian ja Kauppar korkean noutovuoroilla. Kauppar korkeakoululla hyllytin ne siirrot, joita en eilen ollut ehtinyt hyllyttää.

Iltapäivällä tein nidetietueita s.Hce.l.:een. Olin saanut vastauksen eiliseen poikkeuslupakyselyyn ja luvan myöntäjä halusi vielä lisätietoja. Halutut tiedot saatuaan hän myönsi luvan. Samalla lähetin uuden viestin kesäkuun alussa noutopisteellä käyneelle asiakkaalle, joka oli kadottanut kirjan Fennicasta. Hänestä ei ole kuulunut mitään koko kesän aikana ja myöhästymismaksujen suhteen alkaa lainakiellon raja häämöttää. Hoitaisin asian mielelläni loppuun ennen kuin lopetan työt, niin asia ei jäisi roikkumaan, eikä tarvitsisi siirtää sitä asiakaspalvelun tiiminvetäjille.

Torstai 29.7.2021

Asiakaspalvelussa olin niin sanotussa välivuorossa yhdestätoista yhteen, vuoro oli melko hiljainen. Vuorossa oli aikaa vastata tiketteihin. Satuinkin valitsemaan tiketin, jonka vastauksen muotoiluun sain viettää kauan aikaa: Asiakas on kadottanut kirjasto-korttinsa ja lähetti hakemuksen uudelle kortille. Asiakastyypiksi hän oli valinnut yliopistoyhteisön ulkopuolisen asiakkuuden. Tiedoissamme hän on vielä external-tyyppinen ja hänellä oli aktiivinen varaus, joten hänen on täytynyt kirjautua Volteriin UTU-tunnuksellaan varausta tehdessään. Koska hänen UTU-tunnuksensa lakkaa ilmeisesti pian toimimasta, hänelle täytyi samalla kertaa selittää koronarajoitukset ja poikkeuslupakäytäntö, sekä selittää, että uusi kortti maksaa 5 euroa.

Muun työajan vietin V3:ssa luokan FF H II nidetietueita tehden.

Perjantai 30.7.2021

Päiväni alkoi Feeniksin varastohauilla ja -palautuksilla, jonka jälkeen pakkasin kirjastokuljetuksen.

Kesän aikana vastuullani on ollut myös muiden kuin vapaakappalelähetyksen vastaanottaminen. Tänään otin vastaan erään ostokirjojen lähetyksen. Lähetys saapui isossa Postin rullakossa, vaikka materiaalia oli vain vähän. Jouduin ottamaan rullakon V3:een ja kuljettamaan lähetyksen sieltä saapumisvalvontaan.

V3:een oli tuotu Suomen Kuvalehden numerot 44–48 vuodelta 1997. Alman mukaan ne puuttuisivat kokoelmasta, mutta käydessäni tarkistamassa V1:stä, ne olivat kuitenkin sidotussa vuosikerrassa mukana. Ihmettelimme asiaa työtoverin kanssa ja päädyimme poistamaan holdingsin puuttumismerkinnän. Loppupäivän lisäsin FF H II:n nidetietueita ja käsittelin aakkoshyllyn lehtiä.

Viikkoanalyysi

Tällä viikolla kohdalleni sattui osumaan useampi tiketti, johon oli hankalampi vastata. Näitä tapauksia on hieman vaivalloista hoitaa asiakkaan kanssa etänä, sillä koronarajoituksia joutuu usein selittämään juurta jaksain. Tällöin aiemmin mainitsemani sähköpostitse tehtävän asiakaspalvelun ytimekkyyteen ja selkeyteen on hankala pyrkiä.

Kaikkiin kysymyksiin vastatessa ei suinkaan selviä valmiita kaavoja käyttämällä. Jos samassa viestissä joutuu selittämään montaa eri asiaa, on oltava tarkkana. Liian laveaa selittämistä on syytä välttää, mutta turhan tiivistä viestiä voidaan pitää työkeänä (Flink ym. 2015, 120). Täytyy pitää huolta siitä, että olennainen tulee sanottua ja asiakas tietää mitä seuraavaksi tehdään, mutta ihan joka asiaa ei ole tarvitse kertoa. Liiallinen selittäminen vain hämmentää asiakasta ja kaikkia asiakaspalvelun sisäisiä käytänteitä ei ole syytäkään kertoa.

Tälle viikolle en asettanut ensikään erillisiä tavoitteita. Sain kuitenkin raivattua paljon tilaa seuraavaa saapuvaa vapaakappalelähetystä varten. Lähetykset alkavat taas elokuussa ja olen osan elokuuta lomalla, joten senkin vuoksi tilaa on nyt hyvä olla.

3.10 Seurantaviikko 10, vko 31

Maanantai 2.8.2021

Päiväni alkoi Feeniksin varastohauilla ja -hyllytyksellä. Varastohauista oli erään työntekijän perehdytys meneillään, joten noudin vain V2:n varastohaut. Lisäksi pakkasin kirjastokuljetuksen.

Kesäkuun alussa noutopisteellä käynyt lainansa kadottanut asiakas otti tänään yhteyttä. Hän ei ole löytänyt kirjaa, eikä kyseistä painosta ole ostettavissa missään. Hän oli kysellyt antikvariaateissa ja tutkailin itsekin kyseisen painoksen saatavuutta. Sitä ei tosiaan ollut myynnissä missään. Asiakas kertoi, että hänellä on vielä eräs paikka tarkistamatta ja hän pääsisi käymään siellä huomenna. Vastasin asiakkaalle, että odotetaan huomiiseen ja keskustellaan korvausvaihtoehdoista sitten, kun hän on saanut etsinnät päätökseen. Ilmoitin fennican tietoasiantuntijalle mahdollisesta kadonneesta kirjasta, että hän osaa ryhtyä miettimään mahdollisia korvausvaihtoehtoja.

Loppupäivän lisäsin FF H II:n nidetietueita tietokantaan ja käsittelin lehtiä. Lehtien käsittely sujui tänään hitaammin, sillä vastaan tuli useita epäsäännöllisesti ilmestyviä lehtiä, joiden holdingiin oli kentän 866 osakenttään z oli merkitty "useita numeroita puuttuu".

Tiistai 3.8.2021

Päiväni alkoi Feeniksin varastohauilla palautusten hyllytyksellä, pakkasin kirjastokuljetuksen ja toin palautetut Fennicat ja Generat V3:een hyllytettäväksi. Varastotilausten käsittelyssä meni aikaa, sillä moneen niteeseen täytyi lisätä ja aktivoida RFID-tarra. Tarrojen aktivointiin ja käsittelyyn käytetään eri ohjelmia, jotka eivät saa olla yhtä aikaa päällä.

Fennicalainansa kadottanut asiakas oli löytänyt lainakirjan ja hän kertoi palauttavansa sen välittömästi. Päivän päätteeksi kävin vielä katsomassa Almasta, että laina on tosiaan palautunut ja poistin asiaan liittyvät merkinnät asiakkaan tiedoista.

Vapaakappalelähetys saapui, kolme rullakkoa. Sain ensimmäisen tänään purettua, huomenna on tarkoitus purkaa loput. Purkaminen käy hyvin, kun tyhjentää kaksi laatikkoa kerrallaan pöydille, lajittelee ne silloin silmämääräisesti ja tämän jälkeen lajittelee ne tarkemmin ja vie lajitteluhyllyihin.

Keskiviikko 4.8.2021

Aamupäivällä olisi ollut varastotilausten noutovuoro mutta sovimme erään työtoverin kanssa, että hän hoitaa ne ja minä tyhjennän toisen työtoverin kanssa loput vapaakappalerullakot. Tähän menikin koko aamupäivä ja iltapäivän vietin aineistoa lajitellen. Lähetyksissä tuli paljon lehtiä ja pienpainatteita, joiden käsittelyssä kului paljon aikaa. Pienpainatteet kerätään laatikoihin, jotka kirjastokuljetus vie Raisioon. Raisio on ollut heinäkuun kiinni, joten kuljetusta oli jo odottamassa muutamia laatikoita ja laatikoille määrätty säilytyspaikka alkoi täyttyä.

Torstai 5.8.2021

Aamulla Feeniksin varastohaut ja ensimmäinen asiakaspalvelutiimien yhteinen pikapalaveri kesän jälkeen. Palaverissa käytiin läpi kesän kuvioita ja syksyn tuomia muutoksia. Ei tiedetä vielä, kuinka Varsinais-Suomen paheneva koronatilanne vaikuttaa kirjaston tekemisiin, mutta alustavasti muut yksiköt eivät avaudukaan 9.8., kuten tarkoitus oli, vaan Turun yksiköissä jatketaan vielä ensi viikko samoin kuin tähän mennessä, sillä erotuksella, että Feeniksiin sisään otettava enimmäisasiakasmäärää on laskettu jo tänään viidestäkymmenestä kahteenkymmeneen asiakkaaseen.

Palaverin jälkeen pakkasin kirjastokuljetuksen ja lajittelin vapaakappaleita. Lähetyksessä oli tullut paljon lehtiä ja muutaman sivun kunta- tai tiedotelehtisiä. Osa menee tietokannan mukaan Raisioon, osa on ryhmäkirjauksia ja osaa en löytänyt ensikään.

Jään ensi viikolla lomalle ja muistin, ettei ole sovittu, kuka purkaa mahdolliset loman aikana tulevat vapaakappalelähetykset. Kysyin asiasta metatietotiminvetäjältä ja hän lupasi hoitaa purun, jos niitä tulee.

Perjantai 6.8.2021

Aamupäivällä pakkasin kirjastokuljetuksen ja tein osan varastohauista ja -hyllytyksestä. Meitä oli kolme henkilöä tähän työhön, joten pääsin nopeasti vapaakappalelähetyksen lajitteluun. Haluan saada lajittelun siihen malliin, että voi mennä lomalle hyvillä mielin, eikä lajittelupöydille jää isoa määrää aineistoa. Lomani kestää kaksi viikkoa, joten tänä aikana ehtii tulla ainakin yksi vapaakappalelähetyks, jonka purkamiseen pitäisi järjestää

tilaa. Loman jälkeen olen apuna Aurumin muuttoprojektissa ja se tulee viemään paljon työaika. Tällä hetkellä lajittelematta on lähinnä sellaista aineistoa, johon täytyy tutustua tarkemmin, ennen kuin voin päättää, kuinka lajittelen ne. Tarkoitukseni on myös käsitellä kausijulkaisuja, sillä niitä saapui tämän viikkoisessa lähetyksessä paljon. Sain suurimman osan lajiteltavasta aineistosta selvitettyä ja käsittelin kausijulkaisuja tyydyttävän määrän.

Viikkoanalyysi

Tällä viikolla tein paljon Feeniksin varastohakuja. Kuten olen aiemmin maininnut, Feeniksin varastoissa on Fennican lisäksi muitakin kokoelmia. Fennican lisäksi Feeniksiin on varastoitu myös Genera, erikoiskokoelmia ja inkunaabelit sekä muut arvokirjat, kuten 1600- ja 1700-lukujen Fennicat, jotka säilytetään erillisissä arvokirjavarastoissa.

Aineistotyypeiltään Fennica voidaan jakaa kahteentoista osaan:

- kirjat
- kausijulkaisut
- sanomalehdet
- pienpainatteet
- sävelteokset
- kartat
- opinnäytteet
- arvojulkaisut
- Raamatut ja virsikirjat
- erikoiskokoelmat
- muu aineisto
- käsikirjoituskokoelma

Näistä sanomalehdet ja pienpainatteet varastoidaan Raisiossa ja kartat Educariumilla. Muu aineisto sisältää lähinnä mikrofilmejä ja -kortteja. Erikoiskokoelmilla tarkoitetaan Suomen ulkopuolella syntyneitä kokoelmia, kuten kokoelmaa s.FeKa. (Fenno-Kareliana) ja s.Amer., joka on amerikansuomalaisia käsittelevä kokoelma. (Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Edellä mainitusta aineistosta suurinta osaa voi käyttää vain kirjaston tiloissa. Kirjoja lainataan tietyn reunaehdoin myös kotiin. Pääpiirteenä voi pitää, että hyväkuntoisia, vuoden 1959 jälkeen julkaistuja tietopuolisia kirjoja lainataan kotiin. Vuosina 1901–1959 julkaistuja tietopuolisia kirjoja voi lainata kotiin, jos ne on sidottu. Tuona aikavälinä julkaistut nidotut kirjat ovat lukusalilainoja. Academicaa koskee samat periaatteet. Alle 48-sivuiset kirjat s.(ö).-luokan kirjat, sanakirjat, matkaoppaat ja tiekartastot, tietosanakirjat, kaunokirjallisuus, sarjakuvat sekä peruskoulun, lukion ja toisen asteen oppilaitoksissa käytettävät kirjat ovat lukusalilainoja.

Fennica on kirjaston kokoelmista suurin, varastoissa sitä on yhteensä noin 25 hyllykilometriä ja vuosikartunta on noin 400 hyllymetriä. Aineistoa käsitellessä RFID- ja signumitarroja ei saa laittaa minkään tekstin tai kuvan päälle. Jos tarroja ei voi laittaa mihinkään, kirjoitetaan tunnistenumero ja tarvittaessa myös signumi kirjaan käsin. Vanhaan, arvokkaaseen aineistoon ei liimailla mitään tarroja, vaan niissä on signumit ja tunnistenumerot varovaisesti käsin kirjoitettuna. (Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit 2021.)

Kun aineistoa on näin valtavasti ja sitä koskevat monet eri säännöt, on varastohauissa noudatettava erityistä tarkkaavaisuutta. Kun aineistoa noudetaan varastosta, jätetään aineiston paikalle ”haamu”, jossa on aineiston tiedot. Kun varastopalautuksia hyllytetään, haamun ja niteen tietoja toisiinsa vertaamalla osaa jättää niteen oikealle paikalleen. Hyllytyksessäkin on oltava hyvin tarkkaavainen: väärin hyllytettyä teosta on mahdotonta löytää valtavan aineistomäärän joukosta. Siksi hyllystä ei koskaan saa ottaa mitään jättämättä haamua tilalle, eikä palautuksia laiteta hyllyyn, jos niiden paikalta ei löydy haamua.

4 LOPUKSI

Aloittaessani päiväkirjaraportoinnin olin työskennellyt Turun yliopiston kirjastolla jo yli vuoden verran. Mielestäni minulla oli jo hyvä yleiskäsitys kirjastosihteerin työstä ja ennakko-odotuksia siitä, millaisia tilanteita raportointiviikoilla voisi tulla vastaan. Toki tiesin kohtaavani paljon uusia asioita, olinhan siirtymässä aivan uuteen työtehtävään ja korona oli jo aiemmin osoittanut, että työolosuhteet saattavat muuttua hyvinkin nopeasti.

Ajatuksena oli, että asettaisin päiväkirjaraportoinnin ajan joka päivälle tavoitteen, jota kohti pyrkisin. Aika pian kuitenkin totesin, että oli mielekkäämpää asettaa laajempia tavoitteita, kuin laatia joka päivälle oma tavoitteensa. Niistä olisi pian tullut itseään toistavia.

Tarkoitukseni on ollut tutustua fennicaan. Vapaakappalekirjastossa työskentelyn myötä tunsin fennicaa jo pääpiirteittäin, mutta yleistä tasoa syvällisempää tietämystä minulla ei ollut. Johdantoon kirjoitin, että tavoitteenani on tutustua siihen, mitä fennica tarkoittaa kansallisella tasolla, mitä Turun yliopiston kirjaston fennicaan kuuluu, missä ja miten sitä säilötään ja millä periaatteilla sitä lainataan.

Päiväkirjaraportoinnin aikana pääsin olemaan mukana fennican kaikissa käsittelyprosesseissa sen saapumisesta kirjastoon aina siihen saakka, kun materiaali lähtee lainaan. Opin tuntemaan fennicaa sekä yleisellä kansallisella tasolla että mitä aineistoa Turun yliopiston vapaakappaleoikeus käsittää, kuinka kirjastoon lähetettyä fennicaa käsitellään ja millä ehdoin sitä lainataan. Olen päässyt käsittelemään eri ikäistä aineistoa sekä tunnen eri aineistotyyppisiä ja niiden lainaehdot.

Opin tuntemaan lakia kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä ja opin ymmärtämään mitä kansallisen kulttuurin aineistojen säilyttäminen käyttöön saattaminen tarkoittaa. Päiväkirjaraportoinnin aikana kansallisbibliografian merkitys selkiytyi minulle ja ymmärrän, miksi aineiston huolellinen luettelointi ja järjestäminen on tärkeää.

LÄHTEET

Akava Works 2020. Koronaselvitys 2020 – Koronapandemia muutti työn tapoja ja kuormitusta. Viitattu 29.11.2021. <https://akavaworks.fi/julkaisut/maat-julkaisut/koronaselvitys/>

Asiakaspalvelutiimin ohjeet ja materiaalit 2021. Turun yliopiston kirjasto. Viitattu 30.11.2021. (Turun yliopiston kirjaston sisäiset ohjeet)

Autio-Tuuli, M. & Seppälä, M-L. 2010. Kirjaston vastaus informaatioympäristön muutokseen: Semanttinen web, ontologiat ja standardit osana kirjastojen tiedonhallinnan infrastruktuuria. Tietolinja 2/2010. Viitattu 22.11.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201012143106>

Fennica 2015. Turun yliopiston kirjasto. Viitattu 20.11.2021. (Turun yliopiston kirjaston sisäiset ohjeet)

Finto 2021. Metatietosanasto. Ekspressio. Viitattu 27.11.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m261>

Finto 2021. Metatietosanasto. Teos. Viitattu 27.11.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:au:mts:m83>

Flink, K-M.; Kerttula, T.; Nordling, A-M. & Rautio, V. 2015. *Asiakaspalvelun ammattilaiseksi*. Helsinki: Edita.

Hilander, L. 2009. Turun yliopiston kirjasto 1970-luvulta 2000-luvulle. Turun yliopisto. Viitattu 2.12.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-4196-4>

Inkunaabeleita ja arvokirjoja 2021. Turun yliopiston kirjasto. Viitattu 30.11.2021. <https://utuguides.fi/inkunaabelit>

Julkaisutilasto Kirjat 2000-. Kansalliskirjasto. Viitattu 1.12.2021. <https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/julkaisu-ja-kartuntatilastot>

Kielitoimiston sanakirja 2021. Signumi. Viitattu 20.11.2021. <https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/#/signumi>

Kulttuuriaineistot 2021. Verkkoarkisto. Turun yliopiston kirjasto. Viitattu 2.12.2021. <https://utuguides.fi/c.php?g=668204&p=4740345>

Lagstedt, A. & Kotila, H. 2015. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö vauhdittaa valmistumista. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) *21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja*. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 153–164. Viitattu 22.10.2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-6619-78-1>

Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä 1433/2007. Viitattu 30.11.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071433>

Lehtinen, A.; Salminen, A. & Nurmeksela, R. 2005. Metadatatiedot suomalaisen lainsäädäntöprosessin tiedonhallinnassa. Raske2-projektin II väliraportti. Eduskunnan kanslian julkaisu 7/2005. Viitattu 2.12.2021. https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/ekj_7+2005.pdf

Luokitusjärjestelmä 2015. Turun yliopiston kirjasto Viitattu 28.11.2021. (Turun yliopiston kirjaston sisäiset ohjeet)

MARC 21 -sovellusohje (RDA). Viitattu 1.12.2021. <https://www.kiwi.fi/display/MARCsov>

> 3XX Fyysisen kuvailun jne. Kentät > 300 Ulkoasutiedot (T)

- > 01X-04X Numero- ja koodikentät > 020 - ISBN-tunnus, International Standard Book Number (T)
- > 01X-04X Numero- ja koodikentät > 040 - Luetteloiva organisaatio (ET)
- > 3XX Fyysisen kuvailun jne. Kentät > 336 - Sisältötyyppi (T) > 337 - Mediatyyppi (T) > 338 - Tallennetyyppi (T)
- > 250-270 - Julkaisu- ja jakelutietojen jne. kentät > 250 - Painosmerkintö (T) > 264 - Huomautus tuotanto-, kustannus-, jakelu-, valmistus- ja tekijänoikeustiedoista (T)
- > 6XX Asiasanakentät

Melinda-sanasto. Viitattu 28.11.2021. <https://www.kivi.fi/display/melinda/Melinda-sanasto>

Metatietotiimin ohjeet ja materiaalit 2021. Turun yliopiston kirjasto Viitattu 28.11.2021. (Turun yliopiston kirjaston sisäiset ohjeet)

Radio- ja televisioarkisto 2021. Turun yliopiston kirjasto. Viitattu 3.12.2021. <https://utuguides.fi/c.php?g=655756&p=4609004>

RFID Finland Lab ry 2021. Mitä on RFID? Viitattu 2.12.2021. <https://www.rfidlab.fi/rfid-teknologia/>

Turun yliopisto 2021. UTU-käyttäjätunnus ja salasana 2021. Viitattu 20.11.2021. <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/langattomat-verkot-kayttajatunnukset-ja-it-tuki/utu-kayttajatunnus-ja-salasana>

Vapaakappaletomisto 2021. Kansalliskirjasto. Viitattu 2.12.2021. <https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/vapaakappaletomisto>

YLE Uutiset 12.7.2012. Oman kirjan julkaiseminen on helppoa. Viitattu 1.12.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-6221499>